

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1974 | ΑΡΙΘ. 17-18

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

Χ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, ἵνα ζήσωμεν, καὶ διώξωμεν μᾶλλον τὴν ἀρετὴν· τὴν δὲ κακίαν καταλείψωμεν ὡς προοδοιόρονον τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ φύγωμεν τὴν ἀσέβειαν, μὴ ἡμᾶς
5 καταλάβῃ κακά. 2. ἐὰν γὰρ σπουδάσωμεν ἀγαθοποιεῖν, διώξεται ἡμᾶς εἰρήνη. 3. διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν οὐκ ἔστιν εὑρεῖν ἄνθρωπον, οἵτινες παράγουσι φόβους ἀνθρωπίνους προηρημένοι μᾶλλον τὴν ἐνθάδε ἀπόλαυσιν ἢ τὴν μέλλουσαν ἐπαγγελίαν. 4. ἀγνοοῦσιν γὰρ, ἡλικίην ἔχει βάσανον
10 ἢ ἐνθάδε ἀπόλαυσις, καὶ οἷαν τρυφὴν ἔχει ἢ μέλλουσα ἐπαγγελία. 5. καὶ εἰ μὲν αὐτοὶ μόνοι ταῦτα ἔπρασσον, ἀνεκτὸν ἦν· νῦν δὲ ἐπιμένουσιν κακοδιδασκαλοῦντες τὰς ἀναίτιους ψυχὰς, οὐκ εἰδότες, ὅτι δισσὴν ἔξουσιν τὴν κρίσιν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἀκούοντες αὐτῶν.

2. Ψαλμ. 33,15: «ζήτησον εἰρήνην καὶ διώξον αὐτήν».

1 μου: λ. Ι | 4 ἀμαρτημάτων Ι | 6 γὰρ ΑΣ : δὲ Ι | 7 εὑρεῖν : + εὐημερεῖν | 8 προηρημένοι Α : προαιρούμενοι Σ, προαιρούμεθα Ι. ἀπόλαυσιν ΑΣ : ἀνάπαυσιν Ι | 10 ἀνάπαυσις Ι.

Χ, 1. «Ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς»: Ἡ «κλήσις» εἰς τὴν λεγομένην Β' ἐπιστολὴν Κλήμεντος δὲν λαμβάνεται ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς προγνώσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τοὺς κατὰ πρόθεσιν κλητούς, ὡς ἐν Ῥωμ. 8,28-29, ἀλλὰ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς διαφωτίσεως ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελικοῦ Του κηρύγματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ διὰ Χριστοῦ κλήση-

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

X. Ὡστε, ἀδελφοί μου, ἃς πράττωμεν (τὸ «ποιήσωμεν») ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἔστω καὶ ἀπὸ σήμερον ἃς ἀρχίσωμεν κάμνοντες πάντοτε) τὸ θέλημα τοῦ (Θεοῦ) Πατρὸς, Ὅστις μᾶς ἐκάλεσε (διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Κύριον), πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ζήσωμεν (ἀπολαμβάνοντες καὶ τὴν παροῦσαν, ἀλλὰ κυρίως τὴν μέλλουσαν καὶ αἰωνίαν ζωὴν) καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν (ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς,

σις) αὕτη ἀναφέρεται ἐν κεφ. 1, 2. 8. II, 4, 7. V, 1. IX, 5. Κατ' ἐξαιρέσειν ἡ «κλησίαι» γίνεταί ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Ὁμιλίᾳ τοῦ Ψευδο-Κλήμεντος, ὡς π.χ. ἐν κ. X, 1 καὶ XVI, 1.

X, 1. «ἀρετή»: Σπανίως ἀπαντᾷ παρά τε τῇ Γραφῇ καὶ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς συγγραφεῦσιν ὑπὸ τὴν ἡν ἀποδίδομεν ἐρμηνείαν τοῦ ὅρου, ἤτοι τῆς ἡθικῆς ἐξέως τοῦ πράττειν τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀποφεύγειν τὸ κακόν. Ἐνδεικτικὰ χωρία ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην ἔννοιαν εἶναι τὰ ἐξῆς: Φιλιπ. 4, 8. Β' Πέτρ. 1, 3-5. Ἐπίσης ἐκ τοῦ «Ποιμένος» τοῦ Ἐρμῆ, ἐντολ. 1, 2. VI, 2, 3. XII, 3, 1. Παραβ. VI, 1, 4. VIII, 10, 3. Ἐν τοῖς Ἑβδομήκοντα, ὁ ὅρος ἐμφανίζεται ἐν τῇ Σοφ. Σολ. καὶ ἐν τῷ IV βιβλ. τῶν Μακκαβαίων. — «κακία», ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔννοιαν τοῦ «πειρασμοῦ» καὶ τῆς κακῆς «ἐπιθυμίας», ὡς ἐν Ἰακ. 1, 14. Ἡ «κακία» δ' αὕτη ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐμφωλεύουσα, παρωθεῖ τούτον εἰς πᾶν εἶδος ἀμαρτίας. — «προοδοιπόρος», λέξις σπανία, σημαίνουσα τὸν «ὁδοῦ κατάρχοντα». Σχετικὰ χωρία παρά τοῖς ἀρχαίοις ὄρα ἐν ΘΣ (Θησαυρῷ Ἐρ. Στεφάνου) καὶ τοῖς λοιποῖς Λεξικοῖς. — «κακοδιδασκαλοῦντες», εἶναι οἱ αἰρετικοί, οἱ κακόδοξα φρονούντες. Τινὲς τούτων προεκάλουν φόβον εἰς τοὺς ἀφελεῖς, ἀπλοϊκοὺς χριστιανούς, ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς κατηχουμένους, διδάσκοντες μεταξὺ ἄλλων κακοδοξιῶν καὶ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ μαρτυρίου. Πβλ. ἀνωτέρω κ. IV, 4-VI, 7. Ὡς πρὸς τὸν ὅρον «κακοδιδασκαλεῖν» προστεθῆτωσαν καὶ ταῦτα: Ὁ ὅρος ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ἰγν., Φιλαδ. II, 1. Πβλ. καὶ Τίτ. 2, 3. Α' Τιμ. 1, 3. 6, 3 καὶ Ἰγν. Πολύκ. 3, 1. — «ἐπαγγελία» εἶναι ἡ ὑπόσχεσις καὶ ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν χριστιανόν, τὸν διὰ τοῦ Ἰησοῦ «κληθέντα» διὰ τὴν σωτηρίαν. Πβλ. Γαλ. 3, 14 καὶ Πράξ. 1, 4 ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ὡς καὶ παρὰ Ψευδο-Κλήμεντι. — «δισσὴν κρίσιν»: Πβλ. Ἀποστ. Διατ. V, 6, 5: «καὶ ἐτέροις αἰτίοι ἀπωλείας γενησόμεθα καὶ διπλοτέραν ὑποίσομεν τὴν κρίσιν». — «Ἀναίτιοι ψυχαὶ» εἶναι ἀσφαλῶς οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀφελεῖς καὶ ἀπλοῖκοι χριστιανοί, ἕως καὶ οἱ μὴ στερεωθέντες εἰσέτι ἐν τῇ πίστει, ἤτοι οἱ κατηχούμενοι, οἵτινες καὶ εὐκολώτερον παρασύρονται ὑπὸ τῶν «κακοδιδασκάλων».

καθ' ὅλον τὸν βίον μας) μᾶλλον (περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐγκόσμιον ἀγαθὸν) τὴν ἀρετὴν· τὴν δὲ κακίαν (ἤτοι πᾶσαν κακὴν σκέψιν καὶ διάθεσιν πρὸς τὴν κακίαν) νὰ ἐγκαταλείψω-
 μεν (ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς), διότι αὕτη εἶναι «προσοδοιπόρος»
 (προβαδίζει καὶ προηγείται ἢ πρὸς τὴν κακίαν διάθεσις καὶ κλίσις)
 ὅλων τῶν ἀμαρτιῶν μας καὶ ἃς ἀποφύγωμεν (ἅπαξ διὰ παντός)
 τὴν «ἀσέβειαν» (πᾶν εἶδος ἀπιστίας, κακοδοξίας ἢ ὀλιγοπιστίας),
 διὰ νὰ μὴ μᾶς καταλάβουν (κυριαρχήσουν μέσα μας) τὰ κακά.
 2. Διότι, ἐὰν σπουδάσωμεν (σπεύσωμεν δηλ. καταβάλλοντες κάθε
 προσπάθειαν) (ἀποφασισμένοι) νὰ πράττωμεν τὸ ἀγαθόν, θὰ μᾶς
 ἀκολουθήσῃ (θὰ μᾶς ἀναζητήσῃ καὶ θὰ μᾶς ἀγαπήσῃ, ἐρχομένη
 πρὸς συνάντησίν μας) ἡ εἰρήνη. 3. Διότι δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν
 (διὰ τὸ ὅτι δηλ. μόνον οἱ ἀγαθοποιοὶ ἀξιοῦνται τῆς εἰρήνης) δὲν
 ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον εἰρηνεύοντα, (ἀλλὰ τούναντίον
 εὐρίσκει κανεὶς ὅλους ἐκείνους), οἱ ὅποιοι προκαλοῦν τοὺς ἄνθρω-
 πίνους φόβους, (καὶ τοῦτο, διότι) προτιμοῦν μᾶλλον τὴν ἐδῶ (ἐπὶ
 τῆς γῆς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν) ἀπόλαυσιν (τῶν ἐπιγείων καὶ
 παρερχομένων ἀγαθῶν), παρὰ τὴν μέλλουσαν ἐπαγγελίαν (τὴν
 ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς μελλούσης καὶ μακαρίας αἰωνίου
 ζωῆς). 4. Διότι ἀγνοοῦν, πόσῃν θλίψιν (καὶ πόνον) ἔχει ἡ ἐδῶ
 (τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν) ἀπόλαυσις, καὶ ποίαν ἡδονὴν καὶ ἀπό-
 λαυσιν ἔχει ἡ μέλλουσα ἐπαγγελία (ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ περὶ
 τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν καὶ τῆς αἰωνίας μακαριότητος). 5. Καὶ
 ἐὰν μὲν μόνοι αὐτοὶ (οἱ κακοδιδάσκαλοι, οἱ αἰρετικοὶ καὶ κακό-
 δοξοὶ) ἔπραττον ὅλα αὐτὰ (τὰ κακά, τὰ ἀσεβῆ καὶ ἀμαρτωλὰ ἔργα),
 θὰ ἦτο ἀνεκτόν (θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ τὸ ἀνεχθῶμεν, ἐφ' ὅσον ἔ-
 βλαπτον μὲ τὴν διαγωγὴν των μόνον τὸν ἑαυτὸν των)· ἀλλὰ τώρα
 ἐπιμένουν «κακοδιδασκαλοῦντες», διδάσκοντες δηλ. τὰ κακόδοξα
 καὶ ἀσεβῆ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀναιτίων (ποὺ δὲν πταίου, ὅπως εἶναι
 οἱ ἀπλοῖκοι πιστοὶ ἢ οἱ κατηχούμενοι), μὴ γνωρίζοντες, ὅτι δι-
 πλῆν θὰ ἔχουν τὴν κρίσιν (τὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καταδίχην),
 καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ἀκούουν (ἀποδεχόμενοι τὰς κακοδι-
 δασκαλίας τῶν κακῶν καὶ αἰρετικῶν τούτων ἀνθρώπων).

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ
 Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Μία ώραία πρωτοβουλία.

Ὁ ἀναλφαβητισμός, χάρις εἰς τὰς προσπάθειάς τῆς Πολιτείας, ἔχει ὄντως αἰσθητότατα περιορισθῆ εἰς τὴν χώραν μας. Ἀπομένουν ὅμως ἀρκετὰ ἀκόμη νὰ γίνον, διὰ νὰ ἐκλείψῃ. Εἰς τοῦτο δύναται ἀσφαλῶς νὰ συμβάλῃ καὶ ἡ Ἐκκλησία, διὰ τῆς πρωτοβουλίας τῶν ἐφημερίων τῆς, ἰδίως τῶν τῆς ὑπαίθρου, ὅπου καὶ τὰ ὑπολείμματα τοῦ ἀπαραδέκτου διὰ τὴν ἐποχὴν μας κοινωνικοῦ τούτου ὄνειδους. Συγκεκριμένως, οἱ καλοὶ οὔτοι ποιμένες, ἀκολουθοῦντες τὴν ἀποστολικὴν σύστασιν ὅπως «προϊστάνται καλῶν ἔργων», θὰ ἠδύνατο νὰ συστήσουν εἰς τὰς ἐνορίας των σχολεῖα ἀναλφαβήτων, τὰ ὅποια, ἔστω καὶ ἀργά, θὰ ἐμάνθανον ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτὰς ἐνήλικας χωρικοὺς. Οὕτω, θὰ προσέφερον πολύτιμον ὑπηρεσίαν, ἀνταποκρινομένοι εἰς ἀνάγκην ὄντως κατεπείγουσαν τῶν «οὐ μενετῶν» καιρῶν μας.

Ὁ Τίμιος Σταυρός.

Κατὰ τοὺς μῆνας Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον, ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ δι' ἰδιαίτερον ἑορτῶν τὸ ζωηφόρον Ἑῶλον. Εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ πρώτου μηνός, ἄγουσα τὴν μνήμην τῆς Προόδου του καὶ εἰς τὰς 14 τοῦ ἄλλου, γεραίρουσα τὴν ὑψωσίαν του. Ἐπίκαιρον εἶναι λοιπὸν νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὁ Τίμιος Σταυρός, δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους, ἔχει ἔννοιαν ὄχι τόσο πένθους — ἐφ' ὅσον ἐπ' αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Σωτὴρ — ὅσον χαρᾶς καὶ δόξης. Διότι ὁ Σταυρός εἶναι τὸ τρόπαιον τῆς πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτοῦ ὁ Χριστὸς κατήγαγεν ὀριστικὴν νίκην κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῆς ἁμαρτίας, λυτρώσας ἡμᾶς ἐκ τῆς προπατορικῆς ἐνοχῆς. Ἀπὸ σύμβολον ἀτιμίας καὶ θανάτου, ὁ Σταυρὸς οὕτως ἀπέβη διὰ τὴν Ἐκκλησίαν σύμβολον ἐν Χριστῷ καυχίσεως. Διὸ καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Σταυροῦ, παρατήρει εὐστόχως ὅτι ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι πενθικός, ἀλλὰ «λευχειμονῶν».

«Ἀχρεῖοι» δοῦλοι.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τὸ πλέον πολύτιμον στόλισμα τοῦ ποιμένος, πολύτιμον καὶ διὰ τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν καὶ διὰ τὴν

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

«Εἶτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. ιβ', 26).

Ἡ ποικιλόμορφος δυστυχία καὶ τὰ παντοειδῆ δεινά, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ δημιουργῆ ἡ νέα συμφορά, ἡ ὁποία ἔπληξε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος διὰ τῆς βαρβάρου ἐπαθέσεως τῶν Τούρκων ἐναντίον τῆς ἑλληνικωτάτης Κύπρου, καλοῦν τοὺς Ἑλληνας εἰς μίαν ἐκστρατείαν ἀγάπης. Πάντες ἔχομεν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιστρατεύσωμεν πάσας τὰς δυνατότητας, ὥστε ἐκ τοῦ ὑστερήματος ἡμῶν καὶ δι' αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν ἡ λαίλαψ τῆς περιπετείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεδύθη τὸ Ἔθνος μας.

Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην τῆς ἀγάπης, ἣτις δέον ἄνευ καθυστερήσεως νὰ ὀργανωθῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καλεῖ ἡμᾶς τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν, τῶν ὁποίων ἡ πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς ἀγάπη των ἐκορυφοῦτο πρὸ πάντων ἐν τῷ καιρῷ τῶν θεομηنيῶν καὶ ὅταν εὐρίσκοντο ἐν κινδύνῳ ὄχι ἀπλῶς ἄτομα, ἀλλ' ὀλόκληροι ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες.

Ὅθεν εἶναι λίαν ἐπίκαιρος καὶ διδακτικὴ ἡ ὑπόμνησις χαρακτηριστικῶν τινῶν παραδειγμάτων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Ὁ Κύριος διεκήρυξε χαρακτηριστικῶς: «Ἐν τούτῳ γνώ-

ἀποδοτικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰ πνευματικά του τέκνα, εἶναι τὸ ταπεινὸν φρόνημα. Οἱ ἐφημέριοί μας ἄς μὴ λησμονοῦν ποτὲ τὴν χρυσὴν αὐτὴν ἀλήθειαν. Ὅφειλον, μὲ ἀκοίμητον προσοχὴν καὶ φροντίδα, νὰ καλλιεργοῦν τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης, μὴ ἀποδίδοντες ποτὲ εἰς ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς τὴν θεῖαν χάριν τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου των. Δυστυχῶς, ἡ πείρα μαρτυρεῖ, ὅτι δὲν εἶναι πολλοὶ ὅσοι ὄντως σκέπτονται, αἰσθάνονται καὶ συμπεριφέρονται τοιοῦτοτρόπως. Ἀποτέλεσμα, καὶ οἱ ἴδιοι καὶ τὰ ποιμίαιά των νὰ βλάπτωνται. Μόνον ὁ θεορῶν ἑαυτὸν «ἀχρεῖον δούλον», ἥτοι ἀρηστον ὑπηρέτην τοῦ Θεοῦ — καθὼς τὸ Ἐὐαγγέλιον διδάσκει — εἶναι καλὸς ἐργάτης τοῦ μυστικοῦ Ἀμπελώνος, τῆς Ἐκκλησίας. Πιστεύων ὀλογύχως, μετὰ τοῦ θείου Παύλου, ὅτι (ἀχάριτι Θεοῦ ἐστὶν ὃ ἐστίν), εὐδοκίμει εἰς τὴν ἀποστολὴν του, μὴ σκανδαλίζων, ἀλλὰ κατακτῶν τὰς καρδίας καὶ προάγων αὐτὰς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

σονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. ιγ', 85).

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰουστίνου «οἱ εὐποροῦντες καὶ βουλόμενοι κατὰ προαίρεσιν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ, ὃ βούλεται δίδωσι καὶ τὸ συλλεγόμενον παρὰ τῷ Προεστῶτι ἀποτίθεται, καὶ αὐτὸς ἐπικουρεῖ ὀρφανοῖς τε καὶ χήραις, καὶ τοῖς διὰ νόσον ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν λειπομένοις καὶ τοῖς ἐν δεσμοῖς οὔσι καὶ τοῖς παρεπιδήμοις οὔσι ξένοις καὶ ἀπλῶς πᾶσι τοῖς ἐν χρεῖα οὔσι κηδεμῶν γίνεται».

Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, γράφων πρὸς τὸν Ἀρσάκιον, ὡμολόγει: «Οἱ ἄθεοι Γαλιλαῖοι (=Χριστιανοί), ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν των πτωχῶν, διατρέφουν ἐπίσης καὶ τοὺς ἰδικούς μας, οἱ ὅποιοι ὅμως στεροῦνται τῆς ἰδικῆς μας προνοίας».

Οἱ Χριστιανοὶ πάντοτε κατέβαλλον ὑπερανθρώπους καὶ ἥρωϊκὰς προσπαθείας πρὸς ἐξαγορὰν καὶ ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλῶτων καὶ ἐν φυλακαῖς εὐρισκομένων. Ἐν τῷ Ποιμένι τοῦ Ἑρμᾶ δίδεται ἡ παραγγελία: «Ἀντὶ ἀγρῶν ἀγοράζετε ψυχὰς θλιβομένας, καθά τις δυνατός ἐστιν». Ὁ Κλήμης Ῥώμης γράφει πρὸς τοὺς Κορινθίους: «Ἐπιστάμεθα πολλοὺς ἐν ἡμῖν παραδεδωκότας ἑαυτοὺς εἰς δεσμά, ὅπως ἐτέρους λυτρώσωνται (=ἐξαγοράσουν καὶ ἐλευθερώσουν, πληρῶνοντες λύτρα)».

Ὁ Εὐσέβιος ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ, Αἰγύπτιοι Χριστιανοὶ μετέβησαν εἰς ἀπομεμακρυσμένα μεταλλεῖα καὶ ἔφθασαν μέχρι τῆς Σικελίας, ἵνα ἐνισχύσουν ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς τοὺς καταδικασθέντας εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα.

Ὅταν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μαξιμίνου ἐνέσκηψε πανώλης καὶ λιμός, «πάντα δ' οὖν οἰμωγῶν ἦν ἀνάπλευα», τότε ἔλαμψεν ἡ ἥρωϊκὴ αὐταπάρνησις, αὐτοθυσίαι καὶ ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν, περιθάλπουσα καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰδωλολάτρας. Τότε «τῆς Χριστιανῶν περὶ πάντα σπουδῆς τε καὶ εὐσεβείας πᾶσιν ἔθνεσι διάδηλα κατέστη τὰ τεκμήρια. Μόνοι γοῦν ἐν τηλικαύτῃ κακῶν περιστάσει τὸ συμπαθὲς καὶ φιλόανθρωπον ἔργοις αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενοι, διὰ πάσης ἡμέρας, οἱ μὲν τῇ τῶν θνησκόντων κηδεῖα τε καὶ ταφῇ προσεκαρτέρουν, οἱ δὲ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν πρὸς τοῦ λιμοῦ κατατρυχομένων τὴν πληθὺν ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀθροίζοντες, ἄρτους διένεμον τοῖς πᾶσιν, ὡς περιβόητον εἰς πάντα ἀνθρώπους καταστήσαι τὸ πρᾶγμα, Θεὸν τε τῶν Χριστιανῶν δοξάζειν, εὐσεβεῖς τε

καὶ μόνους θεοσεβεῖς τούτους ἀληθῶς, πρὸς αὐτῶν ἐλεγχθέν-
τας τῶν πραγμάτων ὁμολογεῖν».

Ὁ Ἀριστείδης ἐν τῇ Ἀπολογία αὐτοῦ γράφει, ὅτι οἱ Χρι-
στιανοὶ «ξένον ἐὰν ἴδωσιν, ὑπὸ στέγην εἰσάγουσι καὶ καίρου-
σιν ἐπ' αὐτῷ ὡς ἐπὶ ἀδελφῷ ἀληθινῷ».

Χαρακτηριστικὴ ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας
περίθαλψις τῶν ἐν κινδύνῳ εὐρισκομένων ἐκκλησιαστικῶν
κοινοτήτων. Ὁ Διονύσιος Κορίνθου περὶ τὸ 170 γράφει πρὸς
ρωμαίους Χριστιανούς: «Ἐξ ἀρχῆς γὰρ ὑμῖν ἔθος ἐστὶ τοῦτο,
πάντας μὲν ἀδελφούς ποικίλως εὐεργετεῖν, Ἐκκλησίαις τε
πολλαῖς τε κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐφόδια ἐμπειν, ὧδε μὲν τὴν
τῶν δεομένων πενίαν ἀναψύχοντας, ἐν μετάλλοις δὲ ἀδελ-
φοῖς ὑπάρχουσιν ἐπαχορηγοῦντας...».

Ὁ Μ. Βασίλειος διηγεῖται, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἐπ.
Ρώμης Διονυσίου (250-269), ἡ ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἔστειλε
χρήματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Καππαδοκίας πρὸς ἔξαγοράν
καὶ ἀπελευθέρωσιν Χριστιανῶν αἰχμαλώτων, ἀπαχθέντων ὑπὸ
τῶν βαρβάρων.

Λίαν χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ὑπ' ἀρ. 62 ἐπιστολὴ τοῦ
Κυπριανοῦ, ἣτις ἐγράφη τὸ 253 πρὸς τοὺς νομιδοὺς ἐπισκό-
πους. Οὗτοι ἔγραψαν εἰς αὐτόν, ὅτι ὄρδαί ἀγρίων εἰσῆλθον
εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ ἀπήγαγον ὡς αἰχμαλώτους πολλοὺς
Χριστιανούς ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ὁ Κυπριανὸς ἀμέσως
διενήργησεν ἔρανον ἐν Καρχηδόني καὶ συνεκέντρωσε μέγα
χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς νομιδοὺς ἐπι-
σκόπους μετὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολῆς, ἐν τῇ ὁποία
πρὸς τοῖς ἄλλοις σημειοῦνται τὰ ἑξῆς: «Μετὰ μεγάλου πόνου
ψυχῆς καὶ μετὰ πλείστων δακρύων ἀνεγνώσαμεν, λίαν ἀγα-
πητοὶ ἀδελφοί, τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς, διὰ
τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ἀδελφῶν μας, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.
Διότι ποῖος δὲν αἰσθάνεται θλίψιν διὰ τὰ τοιαῦτα ἀτυχήματα
καὶ ποῖος δὲν κάνει ἰδικόν του πόνον τὸν πόνον τοῦ ἀδελφοῦ
του; Ὡς λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος: «Ἐἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπά-
σχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα
τὰ μέλη» (Α' Κορ. 16', 26) ἢ ἐν ἄλλῳ χωρίῳ: «Τίς ἀσθενεῖ
καὶ οὐκ ἀσθενῶ;» (Β' Κορ. 1α', 29). Ὅθεν καὶ ἡμεῖς πρέπει
νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἰδικήν μας αἰχμαλωσίαν τὴν αἰχμαλωσίαν
τῶν ἀδελφῶν μας καὶ τὸν πόνον τῶν κινδυνευόντων ὡς ἰδικόν
μας πόνον, διότι πράγματι ἡμεῖς ἐν τῇ ἡμετέρα ἐνότητι σχημα-
τίζομεν ἐν σῶμα... Ὅφειλομεν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν αἰχμαλω-
ποθέντων ἀδελφῶν μας νὰ βλέπωμεν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ

ΕΙΣ ΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΗΜΝΟΥ

«Ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν».

(Α' Κορ. ζ' 29).

1. Ἐσβέσθη τὸ θεῖον φῶς εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων.

Πένθη καὶ δάκρυα, ὀδύνη καὶ στεναγμοί, ἔριδες καὶ διχοστασίαι καὶ διαιρέσεις συνθέτου τὴν εἰκόνα καὶ δίδου τὸν τόνον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. Τὸ βαρόμετρον, ὡς θὰ ἐλέγομεν, τῆς ἡθικῆς δεικνύει πτώσει ἀνησυχητικῇ. Δεικνύει τὴν ἐπερχομένην θύελλαν, ἣτις θὰ ἐκσπάσῃ ὡς ὀργὴ Θεοῦ, ὡς θεία δίκη, ἐπὶ πάντας τοὺς ἐργάτας τῆς ἀνομίας. Τὰ ζιζάνια ἐπληθύνθησαν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἀπέπνιξαν τοὺς καλοὺς στάχεις, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ ἀποδώσουν τὸν καρπὸν αὐτῶν. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου πίπτει εἰς τὸ κενόν, «ὡς φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ». Ὁ τυφῶν τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐγκοσμίων συμφερόντων ἐσάρωσε πρὸ πολλοῦ πᾶν ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ ὀρθωθῇ ὡς ἀντέρεισμα πρὸς προστάσιαν τῶν ἀνθρωπίνων ἰδανικῶν. Οὐδεὶς ἀναστρέφεται ἐν χάριτι Θεοῦ, ἐν ἀγιότητι καὶ εὐκρινείᾳ. Ἡ κοσμικὴ σοφία, ἡ δαιμονιώδης, ἢ τὰς ἀδυναμίας ἡμῶν θεραπεύουσα καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν παθῶν ἡμῶν προθύμως διακονοῦσα, προβάλλει ὡς ὁ μὀ-

λυτρώσωμεν ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς αἰχμαλωσίας Ἐκεῖνον, «Ὁστις ἐλύτρωσεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ θανάτου».

* * *

Τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα παραδείγματα, ἅτινα δειγματοληπτικῶς ἐσταχυολογήθησαν ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἔνθεν μὲν ἀποκαλύπτουν πλείστους τομεῖς ταύτης, ἐτέρωθεν δὲ μαρτυροῦν τὸ πνεῦμα, ὑφ' οὗ διέπονται αἱ ἐκδηλώσεις τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης.

Πρὸς τοιαύτας ἐκδηλώσεις ἐν παρομοίῳ πνεύματι καλεῖ ἀκριβῶς καὶ ἡμᾶς σήμερον ἡ τραγωδία τῶν ἐν Κύπρῳ ἀδελφῶν μας καὶ τῶν εἰς Ἑλλάδα προσφυγόντων ἐξ αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔπεσον εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

νος ρυθμιστής τοῦ βίου τούτου. Διότι αὐτὴ καὶ μόνη εὐρίσκει ἀπήχυσιν εἰς ἓνα κόσμον νεκρὸν αἰσθημάτων. Ἡ ἄνωθεν σοφία, ἡ Θεϊκὴ, μυκτηρίζεται καὶ οἱ πρὸς τὰ ἄνω ἐνατενίζοντες θεωροῦνται «πτωχοὶ τῷ πνεύματι» ἀνθρωπίσκοι. Περίλυποι μέχρι θανάτου εἶναι πολλοὶ γονεῖς, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα δεικνύουν τάσιν πρὸς τὰ θρησκευτικὰ διαφέροντα. Καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός των, συμμεριζόμενοι τὴν κατῆφειαν τῶν «ἀτυχῶν γονέων», ἐκφράζουν τὴν συμπάθειάν των διὰ τὸ θλιβερὸν γεγονός καὶ παρέχουν συμβουλὰς καὶ ἔργα καὶ λόγῳ συμβάλλουν εἰς τὸ νὰ μαραινθῇ ὁ ἔνθεος ζῆλος τοῦ θρησκευόντος νέου. Τὰ ἐπιχειρήματα εἶναι γνωστά. «Πότε θὰ γλεντήσης, πότε θὰ χαρῆς, παιδί μου, τὴ ζωὴ αὐτὴ; Ὅταν θὰ γεράσης; Διατί ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια; Διατί δὲν ἀκολουθεῖς τὸν δρόμο πού ἀκολουθεῖ σήμερα ὅλος ὁ πολιτισμένος κόσμος;».

Σκέψεις ἀφελῶν; Ὅχι. Εἶναι συλλογισμοὶ ἐνηρμονισμένοι μὲ τὸ πλαίσιον τῆς κοσμικῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς συγχρόνου σκέψεως. Ἐκυφορήθησαν καὶ ἐβλάστησαν μέσα εἰς τὰς τεταραγμένας διανοίας μας, ὅπου ὑπάρχει πλήρης σύγχυσις καὶ συσκότισις τῆς ἀληθείας. Ὅπου τὸ σκότος ἔλαβε τὴν φαντασμαγορίαν καὶ τὴν αἴγλην τοῦ φαεινοῦ καὶ ἀκτινοβολοῦντος. Τὸ θεῖον φῶς ἐσβέσθη εἰς τὰς συνειδήσεις μας. Διότι τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστιανικοῦ Φωτός, τοῦ καταυγάσαντος ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην, διεδέχθη ἡ ἀσέληνος νύξ, ἡ ζοφώδης νύξ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀκολασίας, ἡ ὁποία ἐνθυμίζει τὴν ποιητικὴν εἰκόνα τῶν στίχων τῆς Κασσιανῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ καιρὸς «συνεσταλμένος ἐστίν» κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

Θὰ ἦτο παρήγορον τῷ ὄντι καὶ θὰ παρεῖχεν ἐλπίδας, ἐὰν οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἡγέτις πνευματικὴ τάξις, ἡ τὴν διάπλασιν καὶ ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διαπεπιστευμένη, ἀνελάμβανεν, ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, μίαν προσπάθειαν χειραφετήσεως τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ ὕλισμοῦ. Ἀλλὰ τοιαύτη προσδοκία δὲν διαφαίνεται. Τὰ νοήματα τῶν ἀνθρώπων ἐπωρώθησαν. Τὸ κάλυμμα τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς ἀμαρτίας καλύπτει ὡς βαρὺς μανδύας τὰς καρδίας καὶ τὰς συνειδήσεις καὶ ἐκείνων δυστυχῶς, οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πνευματικῆς πορείας τοῦ κόσμου. Οὕτω, ὡς διαπιστώνει πρὸ δύο χιλιετηρίδων περίπου ὁ ἅγιος Εὐαγγελιστὴς καὶ συγγραφεὺς τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννης, «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Α' Ἰωάν. ε' 19).

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΛΛΑΔΑ*

Καὶ τώρα μὲ τὴν ὑπόθεσι τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, ἐρχόταν καὶ ὁ μοναχισμὸς «νὰ πληρώσῃ τὰ σπασμένα» μὲ τὴν θυσία τῆς περιουσίας του, ποὺ εἶχε ἤδη ἀπὸ καιρὸ παραδοθῆ γιὰ διαχείρισι καὶ νομὴ στὸ Γενικὸ Ἐκκλησιαστικὸ Ταμεῖο, ὑπεύθυνο γιὰ τὴν κάλυψι τῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ νὰ φαντασθῆ κανεὶς πῶς ποτὲ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἠρνήθη νὰ συμβάλῃ στὴν ἐπούλωσι τῶν ἐθνικῶν πληγῶν, μὲ θυσίες καὶ σὲ ἔμψυχο δυναμικὸ καὶ σὲ ἄψυχη ὕλη. Ἀλλὰ ἔτσι εἶναι. Γιὰ τοὺς πολλοὺς ὁ μοναχισμὸς ἦταν — μήπως δὲν εἶναι καὶ σήμερα; — ἕνας θεσμὸς ἄχρηστος, πλεονέκτης καὶ ἀρνητικὸς, ποὺ τὴν ἐπίζηλη περιουσία του ἐποφθαλμιούσαν ἀνέκαθεν οἱ πάντες. Ἀγνοώντας πῶς, ὅταν ἡ περιουσία εἶναι στὰ χέρια τοῦ μοναχισμοῦ, εἶναι στὰ χέρια ὄλων, ὄλου τοῦ Ἔθνους. Ἐνῶ ἀλλοιῶς οἱ ὀλίγοι νέμονται αὐτὴν καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐμποδίζεται ἀπὸ τὴν ἄσκησι τῆς εὐεργετικῆς τῆς συμβολῆς στὰ κοινὰ καὶ ὠφέλιμα. «Ἀτυχῶς, ἀγνωμοσύνην καὶ πικρίαν ἐθέρισεν ἡ Ἐκκλησία παρὰ τοῦ Κράτους ἀνθ' ὅσων πρὸς τὸ Γένος μεγάλων εἰργάσατο», ὅπως χαρακτηριστικὰ ἔγραφε ἡ Ἱ. Σύνοδος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν στὸ ὑπ' ἀρ. 1758/1821/2-12-25 ἔγγραφόν της ¹⁰⁸.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ ΕΠΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΠΑΓΚΑΛΟΥ

α) Καὶ νέες δημεύσεις καὶ ἀπαλλοτριώσεις.

Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν περίοδον τῆς δικτατορίας τοῦ Θ. Παγκάλου ἐδοκίμασε ὀδυνηρὰς ἐπεμβάσεις στὰ ἐσωτερικά της

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 302 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

108. Παρὰ Ἀρχιμ. Θ. Στράγκα, ἐνθ' ἀν. τ. Β' σ. 1372.

ζητήματα, γεγονός διὰ τὸ ὁποῖον διεμαρτυρήθησαν 27 Ἀρχιερεῖς με ἐπικεφαλῆς τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον, ἐξ ἀφορμῆς δημοσιευθέντος τότε ν.δ. «περὶ συστάσεως Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου κλπ.». Παρὰ ταῦτα ἡ νέα Σύνοδος ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία καὶ ἐφρόντισε νὰ ὀδηγήσῃ στὴν ἐπίλυσιν τὰ πιὸ φλέγοντα ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων κεντρικὴν θέσιν κατεῖχε τὸ οἰκονομικόν. Ἄρχισε λοιπὸν ἓνας νέος ἀγὼν γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀναγκαίων οἰκονομικῶν πόρων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, με ἐπίκλησιν, πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, τῶν ὑπηρεσιῶν ποῦ ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ μοναχισμὸς εἶχαν προσφέρει στὸ Ἔθνος. Καὶ οἱ μὲν ἄρχοντες τοῦ καιροῦ ἐκείνου με μεγαλόστομες ὑποσχέσεις ἔδιδαν θάρρος στοὺς Ἱεράρχας καὶ ἀνεγνώριζαν τὶς ὑποχρεώσεις τῆς Πολιτείας ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' αὐτὴ ἡ τελευταία ὄχι μόνον δὲν ἔβλεπε νὰ γίνεταί κάτι τὸ σημαντικὸ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησίν της, ἀλλ' ἀντιθέτως γινόταν μάρτυς λήψεως ὀρισμένων μέτρων ἐξοντωτικῶν γιὰ τὴν οἰκονομία της.

Ἔτσι με ν.δ. τῆς 5-1-1926 ἀπηγορεύθη πᾶσα ἐκποίηση δασικῶν μοναστηριακῶν ἐκτάσεων καὶ ἐπετρέπη μόνον ἡ ἀπαλλοτριώσεις αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης. Τὸ μέτρο τοῦτο, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἀπέβλεπε στὴν παρεμπόδισιν τῆς ρευστοποιήσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ τὴν δεσμεύσῃ ἡ Κυβέρνησις χάριν τῆς ἰδικῆς της ἐξυπηρετήσεως. Μάλιστα τὸ ἴδιο ν.δ. προέβλεπε καὶ τὴν δυνατότητα ἀκυρώσεως ὅλων τῶν συμβάσεων ἐκποιήσεως ἢ ἐκμισθώσεως μοναστηριακῶν κτημάτων ποῦ εἶχαν συναφθῆ ἀπὸ τοῦ 1922. Τὰ μέτρα αὐτά, ὅπως ἦταν φυσικόν, προεκάλεσαν τὴν ἀντίδρασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὰ διαβήματά της καὶ οἱ διαμαρτυρίαι της ἀπευθυνόνταν σὲ ὧσα μὴ ἀκούοντων. Γιατὶ οἱ ἀρμόδιοι πολιτειακοὶ παράγοντες φαίνεται νὰ εἶχαν κατὰ νοῦν ὀλόκληρο σχέδιον ἀφανίσεως τοῦ μοναχισμοῦ, ποῦ δὲν ἄργησε νὰ φανῆ καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ, παρὰ τὴν κραυγαλέαν ἀντικανονικότητά του καὶ τὴν φανερὴ ἀντιμοναχικὴν του ὑφή.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΥΠΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΤΗΣ *

3. Ὑπαρξισμὸς καὶ χριστιανικὴ σκέψις.

Ὅτι ἡ ὑπαρξιακὴ σκέψις δὲν πρέπει ἀναγκαστικὰ νὰ εἶναι ἀθεϊστική, τὸ δείχνει ἡ φιλοσοφία τοῦ Sören Kierkegaard. Ἐπίσης καὶ γι' αὐτὸν εἶναι ὁ ἄνθρωπος μόνος καὶ ἀνασφαλής, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εὐρίσκει τὸ ἄτομο τὸν ἀληθινό του ἑαυτό. Ὁ Θεὸς τὸν βλέπει ἐδῶ καὶ τώρα ὡς ἰδιαίτερο ἄτομο καὶ τὸν καλεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὴν προσωπικὴ του εὐθύνη, τὸν καλεῖ σὲ μία ἀπόφασι, πού μόνον αὐτὸς μπορεῖ νὰ πάρῃ. Καὶ ὁ G. Marcel βλέπει τὸ πρᾶγμα ἔτσι. Ὁ ἄνθρωπος ἐπιτυγχάνει τὴν ὑπαρξί διὰ τῆς μετοχῆς στὴν ἀπόλυτη ὑπαρξί, στὸ «σὺ» τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὸν καμμία ἀμφιβολία, ἀλλὰ μία ἀκατανίκητη ἐλπίδα «πάνω στὰ ἑρείπια κάθε ἀνθρώπινης ἐλπίδας». Αὐτὴ ἡ ἐλπίδα εἶναι ἡ ἀπάντησι τοῦ δημιουργήματος στὴν ἄπειρη οὐσία, ἔναντι τῆς ὁποίας νοιώθει ὑποχρεωμένος γιὰ ὅλα, ὅσα αὐτὸ εἶναι.

Ὁ ὑπαρξισμὸς ἀποκαλύπτει στὸν ἄνθρωπο, πού εἶναι ἀπερριμμένος γιὰ τὸν θάνατο, τὸν φόβο σὰν βασικὴ κατάστασι τῆς υπάρξεώς του. Μόνο μία θεώρησι γεμάτη φόβο περικλείει τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν ζωὴ. Ἀλλά, ὅταν ὁ ἄνθρωπος βλέπει κατάματα αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, τότε — ἔτσι νομίζουν οἱ ὑπαρξιστοὶ — μπορεῖ νὰ ξεπεράσῃ τὴν κρίσι τῆς υπάρξεώς του.

Καὶ ὅμως, αὐτὸ θὰ ἦταν δυνατὸ, μόνον ἂν ὁ ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα ὁ νέος, σπάζοντας τὰ δεσμὰ τῆς ὑπαρξιακῆς ἀπομονώσεως ξανακέρδιζε μία ζωντανὴ σχέσι μὲ μία πραγματικότητα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ἄν, δηλαδή, κατακτοῦσε, ἔπειτα ἀπὸ ἐλεύθερη, προσωπικὴ ὑπαρξιακὴ ἀπόφασι τὴν ἐπαφὴν του μὲ τὴν πραγματικότητά τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι θὰ κέρδιζε τὴν ἐσωτερικὴν του ἰσορροπία καὶ τὴν σωστὴν σχέσι μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Θὰ εὕρισκε τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου.

Ἦδη, ὁ Νίτσε τὸ ἐγνώριζε καὶ τὸ ὁμολογοῦσε: ἢ ὁ Θεὸς ἢ ἡ ἔλλειψις κάθε νοήματος. Ἀλλὰ διαλέγει αὐτὴν, γιὰτὶ στὴν πίστι στὸν Θεὸν βλέπει τὴν φυγὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, τὴν διακύβευσι τῆς ἐλευθερίας του. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 305 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

τῆς πίστεώς μας δὲν εἶναι ἕνας Θεὸς πὺν καταπίνει, ἂν ἐπιτρέπεται ἢ ἔκφρασις, τὰ πάντα, ὅπως ὁ Θεὸς τοῦ Ἑγγελιανοῦ Ἰδεαλισμοῦ. Ὁ Θεὸς σέβεται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ δημιουργήματός του. Ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ τὴν προσωπικὴν του ὑπαρξὶ ἀκόμη καὶ στὸν διάλογο μὲ τὸν Θεό, ἢ μᾶλλον τὴν ξανακερδίζει στὰ σωτά. Σ' αὐτὴν τὴν συνάντησιν τοῦ πεπερασμένου, ἀνθρωπίνου «ἐγὼ» μὲ τὸ ἀπόλυτο «σὺ» τοῦ Θεοῦ ἐπιτελεῖται μία γέννησις ἢ καλλίτερα ἀναγέννησις τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τῆς ὑπάρξεως ἐκείνης πού, χάρις στὸ ἐλεύθερο, προσωπικὸ τῆς «ναὶ» συνδέεται μὲ τὴν ἀπόλυτη ὑπαρξὶ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως σωτά λέγει ὁ ὑπαρξισμός, εἶναι ἢ ἰκανότης νὰ διαλέγη. Σὰν ἐλεύθερη προσωπικότης δὲν εἶναι λοιπὸν ἀναγκασμένος ὁ ἄνθρωπος νὰ διαλέξη τὸ μηδὲν τοῦ ὑπαρξισμοῦ. Μπορεῖ, κάνοντας ἀκριβῶς χρῆσι τῆς ἐλευθερίας του, νὰ δεχθῆ τὸ «Σὺ» τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἢ πρᾶξις, ἢ ἐκλογὴ δηλ. τῆς πίστεως εἶναι ὁ ἀντίθετος πόλος τῆς συναντήσεως μὲ τὸ μηδέν. Ἡ πίστις εἶναι πάντοτε ἢ ὑπερνίκησις τῆς κρίσεως ἐκείνης, τῆς ὁποίας ἔκφρασις εἶναι ἢ ὑπαρξιακὴ σκέψις, γιατί ἢ πίστις αὐτὴ δίδει νόημα σ' ὅλη τὴν ὑπαρξί. Ἄλλὰ στὴν τελεσιουργία τῆς πίστεως, πὺν σ' αὐτὸν τὸν κόσμον εἶναι πάντοτε μία πειραζομένη, δοκιμαζομένη πίστις, βιοῖ καὶ ὁ πιστὸς τὴν ἀπειλὴν τοῦ μηδενός. Αὐτὴ ἢ ἀπειλὴ μπορεῖ νὰ τὸν φοβίσῃ καὶ νὰ τὸν ἐγγίσῃ βαθεῖα.

Ἄλλὰ αὐτὴ ἢ ἀπειλὴ εἶναι γι' αὐτὸν ἢ διάβασις τῆς ἐρήμου. Μία περίοδος, δηλ. προετοιμασίας, ἕνας ἀγὼν, μία πορεία γιὰ τὴν κατάκτησιν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας τῆς πίστεως.

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΘΡΕΠΤΙΔΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιδικῶν «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ**», «**ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ**» καὶ «**ΘΕΟΛΟΓΙΑ**» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεως τῶν γνωστοποιούν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς των, σημειουμένης ἀπαρατήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἢ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

Η ΑΦΟΒΙΑ

ΚΑΙ Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ*

γ) Πρὸς τὸν πλησίον.

Ἄνθρωπος διακείμενος οὕτω πῶς πρὸς τε τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν κόσμον εἶναι βέβαιον ὅτι ἀποβαίνει εὐχρηστος πρὸς τὸν πλησίον του. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπον εἶναι διαρκὲς καὶ ἀναλλοίωτον συναίσθημα τῆς ψυχῆς του. Ἡ δικαιοσύνη ἔρχεται ὡς στέφανος τῆς δόξης διὰ τὴν κοσμήσῃ τὴν ζωὴν του. Καὶ ἡ εὐκρίνεια εἶναι τὸ ὠραιότερον ἐκ τῶν χαρισμάτων του. Ἐγέμισεν ὁ κόσμος ἀπὸ διψύχους ἀνθρώπους. Ἡ διπλοπροσωπία μαστίζει τὴν ζωὴν μας. Ἀπέβη κανὼν πλέον ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἄλλα ἔχουν εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἄλλα εἰς τὰ χεῖλη. Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ποῖοι μᾶς ἀγαποῦν εὐκρινῶς καὶ ποῖοι ὑποκριτικῶς. Ἐν μέσῳ τοῦ παρόντος αἰῶνος, τοῦ ἀπατεῶνος, ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν μὲ τὴν ἀγάπην του καὶ τὴν εὐκρινείαν του ἀποβαίνει ἄγγελος παρηγορίας, φῶρος τηλαυγῆς καὶ γλυκασμὸς τῆς κοινωνίας.

*

Φίλε ἀναγνώστα,

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν αὐτὸ τὸ ἅγιον συναίσθημα. Διότι καθὼς λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ: «ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ» ("Ἀπαντα, σ. 3). "Ὅπου δὲν ὑπάρχει ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, κυριαρχεῖ ὁ φόβος τοῦ κόσμου. Φοβούμεθα τότε μὴ χάσωμεν εὐνοίαν, αἴγλην, δόξαν, ἀξιώματα καὶ καθιστάμεθα κόλακες, ὑποκριταί, καιροσκόποι, παραβιασταὶ τῆς συνειδήσεώς μας. Ὅπου ὅμως ὑπάρχει ὁ θεῖος φόβος ἐκεῖ, ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Παναγίου Πνεύματος παρέχονται. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔδωκαν ὅλην τὴν προσοχὴν τὰ μεγάλα πνευματικὰ ἀναστήματα. Τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει καὶ ἐμεῖς νὰ προσέξωμεν, ἐὰν ἐπιθυμῶμεν ὑψηλὴν στάθμην πνευματικῆς ζωῆς. «Σοφίσθητι, λοιπὸν ἀδελφέ μου, τοῦ θεῖναι θεμέλιον ἐν τῇ ὁδοπορίᾳ σου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀποκαθίστασαι ἐν τῇ πύλῃ τῆς Βασιλείας» (Ἰσαάκ, ἐνθ' ἄνωτ.).

Ἄληθῶς «Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον»!

Ἄρχιμ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΛΕΝΗΣ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 307 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ*

Είδικοί γλωσσομαθεῖς κληρικοί δέον, ὅπως ἐκπαιδεύωνται καὶ προετοιμάζωνται διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν ξένων εἰς τὰ διάφορα προσκυνήματα, γνωρίζοντές τινα ἐκ τῶν θρησκευτικῶν τῶν ξένων πεποιθήσεων (Συμβολικὴ Θεολογία), τὴν νοοτροπίαν κ.λ.π. θὰ ἐμπνέωσιν οὕτω δι' ἑνὸς ἀξιοπρεποῦς χαρακτῆρος καὶ σοβαρᾶς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως σεβασμὸν εἰς τὰ ἥθη καὶ τὴν παράδοσιν ἡμῶν καὶ θὰ ἐμφανίζωσιν ὅ,τι καλὸν ἔχει ὁ τόπος ἡμῶν, προβάλλοντες οὕτω τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν.

Εἰς τὰ ἱερὰ Προσκυνήματα, τὰ ὁποῖα δέον ὅπως εἶναι προσιτὰ καὶ ἀνοικτὰ εἰς τοὺς ἐπισκέπτας, καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀρτία καὶ ἄψογος ἐμφάνισις τοῦ ἱερέως, ἴστοροῦντος περιληπτικῶς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ τόπου, ἡ δὲ ἀνάρτησις ἀναλόγων πινακίδων καὶ ἡ ἔκθεσις ἐντύπων φυλλαδίων περὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ἑλληνιστί, ἀγγλιστί, γαλλιστί καὶ γερμανιστί, εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον, διότι οὕτως ὁ ἐπισκέπτης γίνεται οἰκεῖος μὲ τὸ περιβάλλον καὶ ἐκτιμᾷ δεόντως τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ εὐγενῶς καὶ κατὰ τὸ εἰλικρινὲς τῆς φιλοξενίας πνεῦμα προσφορὰ ἐνθυμίου τινὸς εἰς Ἕλληνας καὶ ξένους τουρίστας εἶναι ἐνέργεια, προβάλλουσα τὸ γενικώτερον τῆς Ἐκκλησίας ἔργον. Ἀφ' ἐτέρου καὶ ἡ ὑπαρξίς ἑνὸς μὲ καλὴν ἐμφάνισιν προγράμματος τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπιτυχὴς ἐκδήλωσις.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἱερὰ προσκυνήματα, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουσι κατάλληλον ξεναγὸν Κληρικόν, ἄς προσλάβωσιν ἓνα θεολόγον ἢ διδάσκαλον ἢ φοιτητὴν κατάλληλον, ὅστις κατόπιν προπαιδείας καὶ ἀσκήσεως νὰ ἐξηγῆ εἰς τοὺς ἐπισκέπτας προσκυνητὰς τοὺς μεγάλους θησαυροὺς τῶν ἱστορικῶν Ἱερῶν Ναῶν μας.

Εἰς τὰ ἱερὰ προσκυνήματα, ἔνθα ἐλλείπει ὁ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ξεναγός, καλὸν εἶναι, ὅπως ὑποκαθιστᾷ τοῦτον μαγνητοταινία εἰς ξένην γλῶσσαν — κατὰ προτίμησιν ἀγγλικήν, γαλλικὴν καὶ γερμανικὴν —, πληροφοροῦσα διὰ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἱστορικὴν σημασίαν τοῦ τόπου.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 309 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

Ὁ Τουρισμὸς μᾶς φέρει πλησιέστερον εἰς σχέσιν μὲ τὰς λοιπὰς ὀρθοδόξους καὶ ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας, εἶναι δὲ μέσον εἰρήνης καὶ συναδελφώσεως. Οἱ κατὰ τόπους Σεβασμ. Μητροπολίται ἔχουν πνευματικὴν εὐθύνην διὰ τοὺς τουρίστας τῆς περιοχῆς των, ἔνεκεν δὲ τούτου ἐρχόμενοι διὰ τῶν ὀργάνων των εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς τουριστικοὺς ὀργανισμοὺς καὶ λοιπὰ τουριστικὰ γραφεῖα, εὐρισκόμενα ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως των, δύνανται νὰ ἀναπτύξωσι μίαν συνεργασίαν, θεωρεῖται δὲ ὡς λίαν ἐπάναγκες σήμερον ἢ παρ' ἑκάστη Ἱ. Μητροπόλει διοργανώσεις ἐκκλησιαστικοῦ Γραφείου διὰ τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν τῶν τουριστῶν, τὸ ὁποῖον θὰ ρυθμίζῃ πάντα τὰ περὶ τὸν τουρισμὸν ἀνακύπτοντα προβλήματα, ὅπου τοῦτο θὰ ἦτο ἐφικτόν.

Ἡ ἐκτύπωσις ξενογλώσσων ἐκκλησιαστικῶν παρ' ἑκάστη Ἱ. Μητροπόλει φυλλαδίων, ἀναφερόντων λ.χ. τὰ προσκυνήματα, ὠράριον Ἱ. Ἀκολουθιῶν (ποῦ, πῶς καὶ πότε τελεῖται ἡ θ. λατρεία μας), εἰδικὰς κατὰ τόπους Ἱ. Λιτανείας, λοιπὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐκδηλώσεις, τὰ ὁποῖα θὰ διοχετεύωνται εἰς πάντας τοὺς τόπους ἐκδόσεως εἰσιτηρίων (τουριστικὰ γραφεῖα κ.ἄ.), λοιπὰ προσκυνήματα, περίπτερα, πρατήρια βενζίνης, ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, θεωροῦνται ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἐὰν προσέτι εἰς τὰ ὑπ' ὄψιν ἔντυπα ἐξαιρήται τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς διὰ τοὺς ξένους, τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν Χώραν ταύτην τῆς φιλοξενίας, ὡς καὶ ἂν προτρέπωνται, συγχρόνως, οἱ τουρίσται, ὅπως ἐμφανίζονται κοομίως εἰς τοὺς ἱερούς ἐκκλησιαστικοὺς χώρους. Θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ὑπερτονίσωμεν, ὅτι τὰ ὑπ' ὄψιν ἔντυπα δέον ὅπως κυκλοφορῶσι καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικήν, Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν γλῶσσαν, οὐ μόνον δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τοιαύτην. Τὴν ἐκτύπωσιν δὲ τῶν ἐν λόγῳ ἐντύπων δέον νὰ ἀναλάβῃ εἰδικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ὑπηρεσία.

Θεωροῦμεν ἐπὶ τούτοις αὐτονόητον, ὅτι εἰς τὰ ἱερά προσκυνήματα δέον νὰ ἐπικρατῇ καθαριότης, ἀτμόσφαιρα γαλήνης καὶ σιωπῆς, ἀποφυγὴ κακογούστων μοντέρνων εἰκόνων καί, εἰ δυνατόν διὰ μαγνητοταινίας, ὑπόκρουσις ἠλεγμένης βυζαντινῆς μουσικῆς.

Καλὸν εἶναι, ὅπως αἱ Ἱεραὶ Μητροπόλεις διὰ τῶν θρησκευτικῶν περιοδικῶν, ἐντύπων καὶ λοιπῶν μέσων ἐνημερώσεως συνιστῶσιν ἐγκαίρως, καὶ διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν των ὀργάνων, εἰς ἑνίας γυναικῶν, νὰ ἔχωσιν ἐντὸς τῆς τοάντας αὐτῶν μίαν φοῦσταν ἢ μίαν ζακέτταν, ὥστε νὰ μὴ εἰσέρχων-

τα ἡμίγυμναι εἰς τὰ ἱερὰ προσκυνήματα, οὔτε νὰ ἀναγκά-
ζωσι τοὺς θυρωροὺς νὰ τὰς ἐκδιώκωσι, λόγῳ ἀσέμνου περι-
βολῆς. Θεωροῦμεν δὲ σκόπιμον, εἰς τὰ ἐν λόγῳ προσκυνή-
ματα, νὰ ὑπάρχωσιν ὀλίγαι γυναικεῖαι φοῦσαι καὶ ζακέτται
διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν.

Νομίζομεν, ὅτι θετικῶς θὰ συνέβαλεν εἰς τὸ ὑπ' ὄψιν
ποιμαντικὸν ἔναντι τῶν τουριστῶν ἔργον, ἢ ὑπὸ τῆς Ἐκκλη-
σίας σύστασις ἐιδικῆς τινος ἐπισήμου καὶ ἐνιαίας Ἐκκλησια-
στικῆς Ὑπηρεσίας — καθ' ὅσον ὁ τουρισμὸς εἰς τὸ ἄμεσον
καὶ προσεχὲς μέλλον, ὅπωςδήποτε ποιμαντικῶς θὰ προβλη-
ματίσῃ σοβαρῶς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν —, ἐχοῦσης ὡς
σκοπὸν τὴν ὑποδοχὴν ἐνταῦθα τῶν ἀφικνουμένων τουριστῶν,
τὴν ἔκδοσιν εἰδικοῦ κατατοπιστικοῦ φυλλαδίου πρὸς χρῆσιν
τῶν μεταβαινόντων διὰ τουριστικοὺς λόγους ἐν τῇ ἁλλοδαπῇ
Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων, τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι
ξενοδοχείων διὰ πνευματικῆς φύσεως ὑλικοῦ πρὸς διανομὴν
αὐτοῦ εἰς τοὺς ξένους, τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν διαμετακομιστικῶν
μέσων ἐν γένει καὶ τῶν πρατηρίων βενζίνης διὰ παρομοίου
ὑλικοῦ, τὴν ἀξιοποίησιν τῶν ἐξ Ἑλλάδος διερχομένων προ-
σωπικότητων καὶ τὴν σύναψιν μετ' αὐτῶν στενοῦ δεσμοῦ,
ὅστις δεόν νὰ διατηρῆται καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν
ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ γενικῶς τὴν ἀξιοποίησιν, διὰ προγραμ-
ματισμένης ἐργασίας, τῶν ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος ὑπαρχόντων ἀποστολικῶν καὶ λοιπῶν θρησκευτι-
κῶν καὶ μοναστικῶν προσκυνημάτων.

(Συνεχίζεται) Ἄρχ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ, πτ. Θ. Μ. Ρη.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Α'.

Τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας διεξάγεται, ὡς εἶναι εὐνόητον, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς συνεργασίας. Πλὴν τῶν ἄλλων βασικῶν ποιμαντικῶν ἀρχῶν, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς συνεργασίας ἀποτελεῖ πάντοτε θεμελιώδη ὅρον τῆς ἀκωλύτου καὶ δημιουργικῆς καὶ καρποφόρου διεξαγωγῆς τοῦ πολυπλεύρου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἄνευ τῆς συνεργασίας τῶν ἀρμοδίων καὶ ὑπευθύνων ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων δὲν δύναται νὰ νοηθῇ τὸ οἰκοδομητικόν, θεραπευτικὸν καὶ λυτρωτικὸν ἔργον ἐκάστης ἐνορίας ἢ ἐπισκοπῆς. Εἰς τοῦτο συμφωνοῦν κατ' ἀρχὴν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας ὡς «σώματος» καὶ «κοινωνίας» συνεπάγεται σαφῶς τὴν ἐν ἐνότητι, ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ σύμπραξιν αὐτῶν, προκειμένου νὰ ὑλοποιηθῆται ἐκάστοτε ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ ἀρχὴ ἢ ὁ ὅρος τῆς ποιμαντικῆς συνεργασίας εἶναι πλέον ἢ αὐτονόητος, ἢ τήρησις αὐτοῦ εἰς τὴν πράξιν εἶναι, ὡς δεικνύει ἡ πραγματικότης, δυσκόλως δυνατὴ. Πολλοὶ ἐνορίαὶ φαίνεται ὅτι ἀντιμετωπίζουν προβλήματα συνεργασίας εἴτε μεταξὺ αὐτῶν τούτων τῶν κληρικῶν εἴτε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν λαϊκῶν. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι δύο ἢ τρεῖς συνεργαζόμενοι ἢ «συνεργούντες» εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας κληρικοὶ μεταδίδουν διὰ τῆς λειτουργικῆς διακονίας αὐτῶν τὴν «τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσαν» Θεῖαν Χάριν, δὲν δύναται πολλακίς οὔτοι νὰ ἀπαλλαγῶν ἐκ τῆς ἀσθενείας, ἢ ὅποια κωλύει τὴν οἰκοδομοῦσαν συνεργασίαν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θὰ ἀπέβαιεν ἐξαιρετικῶς χρήσιμος διὰ τὴν ὄλην προαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς ἐνορίας ἢ τῆς Ἐπισκοπῆς μεθοδικὴ ἔρευνα πρὸς ἐπισήμανσιν τῶν αἰτίων, εἰς τὰ ὅποια ὀφείλεται συνήθως ἡ ἀδυναμία τῆς δημιουργικῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν θὰ ἐβλαπτεν ἴσως ἡ ἔκθεσις τῶν πιθανῶν αἰτίων τῆς ἐν λόγῳ ἀδυναμίας ἐκ τῆς ἐπόψεως τῆς ψυχολογίας τῆς προσωπικότητος τοῦ ποιμένου.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητον ὅτι, κατὰ κανόνα, ἅπαντα τὰ αἷτια τῆς ἀνικανότητος πρὸς συνεργασίαν ἀνάγονται τελικῶς, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, εἰς τὰς ἐγωϊστικὰς τάσεις καὶ ἀλαζονικὰς διαθέσεις τοῦ ἀνθρώπου. Μάλιστα ἡ ψυχολογία ἀποκαλύπτει σήμερον ἕνα πλῆθος ψυχικῶν «μηχανισμῶν» καὶ ἀντιδράσεων, αἱ ὁποῖαι διευκρινίζουν ἐπαρκῶς τὴν λειτουργίαν τῶν διαθέσεων αὐτῶν. Ὅπως δὴποτε φαίνεται πράγματι ὅτι ἡ γρανιτώδης δύναμις τῶν ἐγωϊστικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία προκαλεῖ τοιαύτας δυσχερείας εἰς τὴν συνεργασίαν μεταξὺ δύο ἀτόμων, ὥστε νὰ ἀποδαίνη αὐτὴν πολλάκις ἕνας καθημερινὸς ψυχολογικὸς πόλεμος καὶ μία σχεδὸν καθιερωμένη ἀντιδικία.

Ἡ ὑπογράμμισις αὐτῆ τῆς σημασίας τῶν ἐγωϊστικῶν ἐπιδιώξεων εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς κατανοήσεως τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου διὰ συνεργασίαν δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ ἔννοια τῆς συνεργασίας ὑποδηλοῖ πρωτίστως τὴν ἀμοιβαίαν παραίτησιν ἐκ τῶν ἐπιδιώξεων αὐτῶν. Ἡ ψυχολογικὴ διαδικασία τῆς συνεργασίας ἐπιβάλλει εἰς δύο συνεργαζομένους ἀνθρώπους ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παραιτῶνται ἀπὸ προσωπικὰς ἐπιδιώξεις καὶ διαθέσεις καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ προσφέρουν σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐργασίαν. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον δυσκολεύει σημαντικῶς τὸ ἄτομον φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ παραίτησις ἢ ἐγκατάλειψις προσωπικῶν ἐπιδιώξεων καὶ διαθέσεων. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο αἱ ψυχολογικαὶ ἔρευναι ἐπισημαίνουν τὰ ἐλατῆρια τῆς ἀντιδράσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συνεργασίας διὰ τὴν παραίτησιν καὶ α ὕ τ α π ἄ ρ γ η σ ι ν.

I. K.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Λόγω μεγάλης ἐλλείψεως χάρτου, εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὅπως παύσωμεν χορηγοῦντες παντὸς εἶδους ἀνάτυπα ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Περιοδικοῖς ἄρθρων, πλὴν τῶν ἐν τῇ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» δημοσιευομένων ἐπιστημονικῶν μελετῶν, εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν ὁποίων θὰ δίδωμεν ἑκατὸν (100) καὶ μόνον ἀνάτυπα. Συγχρόνως εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὅπως περιορίσωμεν μέχρι τοῦ κατωτάτου δυνατοῦ ὁρίου τὰς σελίδας τῶν Περιοδικῶν μας.

Ἐκ τῆς Διευθύνσεως

« Ε Ο Ρ Τ Ο Λ Ο Γ Ι Ο Ν » *

Β'.

ΚΥΡΙΑΚΑΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ

Α'. ΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

(Αι ημερομηνιαί κατά τὸ «Διωρθωμένον» Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον)

α'. 1. Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου
(24 Ἰαν. — 27 Φεβρ.).

Μγεῖαν ποιούμεθα τῆς ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ (Λουκ. ιη' 10-14) παραβολῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

2. Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου (31 Ἰαν. — 6 Μαρτ.).

Μγεῖαν ποιούμεθα τῆς τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ παραβολῆς ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου (Λουκ. ιε' 11-32).

Σάββατον πρὸ τῆς Ἀποκρέω (6 Φεβρ. — 12 Μαρτ.).

Μνήμη ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων εὐσεβῶς, ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, ὀρθοδόξων χριστιανῶν, πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν.

3. Κυριακὴ τῆς Ἀποκρέω (7 Φεβρ. — 13 Μαρτ.).

Μγεῖαν ποιούμεθα τῆς δευτέρας καὶ ἀδεκάστου παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Σάββατον τῆς Τυρινῆς (13 Φεβρ. — 19 Μαρτ.).

Μνήμη ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἐν ἀσκήσει λαμπάντων ἁγίων Ἀνδρῶν τε καὶ Γυναικῶν.

4. Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς (14 Φεβρ. — 20 Μαρτ.).

Ἀνάμνησιν ποιούμεθα τῆς ἀπὸ τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐξορίας τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ.

Τῷ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς μετὰ τὸν Κανόνα τοῦ Ἀκαθίστου ἀναγιγνώσκεται ἡ Α' Στάσις τῶν «Χαιρετισμῶν» τῆς Θεοτόκου (Α-Ζ).

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 315 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

Σάββατον τῆς α' ἑβδομάδος Νηστειῶν

(20 Φεβρ. — 26 Μαρτ.).

Ἐορτάζομεν τὸ διὰ τῶν κολλύβων παράδοξον θαῦμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.

6'. 1. Κυριακὴ Α' τῶν Νηστειῶν ἢ τῆς Ὁρθοδοξίας

(21 Φεβρ. — 27 Μαρτ.).

Ἀνάμνησιν ποιούμεθα τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν Εἰκόνων, γενομένης παρὰ τῶν ἀειμνήστων αὐτοκρατόρων Κων/πόλεως Μιχαὴλ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἁγίου καὶ ὁμολογητοῦ Μεθοδίου (843).

Τῷ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς μετὰ τὸν Κανόνα τοῦ Ἀκαθίστου ἀναγινώσκειται ἡ Β' Στάσις τῶν «Χαιρετισμῶν» τῆς Θεοτόκου (H - M).

2. Κυριακὴ Β' τῶν Νηστειῶν (28 Φεβρ. — 3 Ἀπριλ.).

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσ/νίκης, τοῦ Παλαμᾶ (1360).

Τῷ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς μετὰ τὸν Κανόνα τοῦ Ἀκαθίστου, ἀναγινώσκειται ἡ Γ' Στάσις τῶν «Χαιρετισμῶν» τῆς Θεοτόκου (N - Σ).

3. Κυριακὴ Γ' τῶν Νηστειῶν ἢ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (7 Μαρτ. — 10 Ἀπρ.).

«Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἢ ἐν Κυρίῳ Πάσχα κατὰ τὴν Γ' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν προσκύνησις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ».

Τῷ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς μετὰ τὸν Κανόνα τοῦ Ἀκαθίστου, ἀναγινώσκειται ἡ Δ' Στάσις τῶν «Χαιρετισμῶν» τῆς Θεοτόκου (T - Ω καὶ Α).

4. Κυριακὴ Δ' τῶν Νηστειῶν (14 Μαρτ. — 17 Ἀπρ.).

Μνήμην ποιούμεν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ συγγραφέως τῆς «Κλίμακος».

Πέμπτη τῆς ε' ἑβδομάδος (18 Μαρτ. — 21 Ἀπρ.).

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, ψάλλομεν τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μεγάλου καὶ Κατανυκτικοῦ Κανόνος.

Σάββατον τοῦ Ἀκαθίστου (20 Μαρτ. — 23 Ἀπριλ.).

Ἐορτάζομεν τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

ΕΝΟΡΙΑ ΚΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ *

8. Τὸ πρόγραμμα.

Με βάσιν τὰς ἀνωτέρω ἀναφερομένας κατευθύνσεις κατεβλήθη προσπάθεια, ὅπως τὸ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν πληρέστερον καὶ ἀνταποκρίνηται πρὸς τοὺς εἰδικωτέρους σκοποὺς, οἱ ὅποιοι ἐτέθησαν.

Εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς περιελήφθησαν μαθήματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀλήθειαν καὶ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πνευματικότητα, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς διακονίας, εἰς τὴν ἐκκλησιολογικὴν θεμελίωσιν αὐτῆς, καθὼς καὶ εἰς τὴν θέσιν τῶν ἐθειοντῶν εἰς τὸ διακονικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς κυρίας ἀρχὰς τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Οὕτω κατεβλήθη προσπάθεια, ὅπως τεθοῦν αἱ βάσεις τῆς διακονίας, ἡ ὁποία ἀσκεῖται ὄχι μόνον παρὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μεμονωμένως, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους μιᾶς ἐνορίας, μιᾶς Μητροπόλεως καὶ ἐν γένει ὑπὸ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο καθίσταται ἀπαραίτητον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τῆς διακονίας τῆς Ἐκκλησίας, μάλιστα σήμερον, ὅτε τὰ ἔθνη τέλουν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἔννοιαν τοῦ Κοινωνικοῦ Κράτους, τὸ ὅποιον θὰ ἀναλάβῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν φροντίδα διὰ τὴν κοινωνικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν αὐτοῦ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 249 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11-12 τεύχους.

5. Κυριακὴ Ε' τῶν Νηστειῶν (21 Μαρτ. — 24 Ἀπρ.).

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν: 1. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. 2. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Φιλοθέου (Κοκκίνου) πατριάρχου Κων/πόλεως, τοῦ Θεολόγου.

Σάββατον πρὸ τῶν Βαΐων (27 Μαρτ. — 30 Ἀπριλίου).

Ἐορτάζομεν τὴν ἔγερσιν τοῦ ἀγίου καὶ δικαίου, φίλου τοῦ Χριστοῦ, Λαζάρου τοῦ τετραημέρου.

6. ΣΤ'. Νηστειῶν ἡ Βαΐων (28 Μαρτ. — 1 Μαΐου).

Ἐορτάζομεν τὴν λαμπρὰν καὶ ἔνδοξον πανήγυριν τῆς εἰς Ἱερουσαλήμ εἰσόδου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(Συνεχίζεται)

Οἰκονόμος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΤΗΣ

Εἰς τὸ πρόγραμμα ἀκολουθοῦν θέματα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς διαφόρους φορεῖς τῆς κοινωνικῆς προνοίας, καθὼς καὶ εἰς τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν νομοθεσίαν. Τοῦτο, διότι τὰ λαϊκὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα θὰ κληθοῦν νὰ προσφέρουν ἐθελοντικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν τομέα τῆς διακονίας, πρέπει νὰ γνωρίζουν καλῶς ποίας δυνατότητας παρέχει τὸ Κράτος καὶ αἱ διάφοροι Ὑπηρεσίαι αὐτοῦ καὶ ποῖοι φορεῖς προνοίας ὑπάρχουν, εἰς τοὺς ὁποίους δύναται νὰ καταφύγουν διὰ μίαν περισσότερον ἀποτελεσματικὴν βοήθειαν, ἀναλόγως βεβαίως τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον καλοῦνται νὰ ἐπιλύσουν.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκεται ἀκόμη διὰ τῶν μαθημάτων αὐτῶν εἶναι νὰ καλλιεργηθῇ εἰς τοὺς σπουδαστὰς τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας μεθ' ὅλων τῶν ὑφισταμένων φορέων κοινωνικῆς προνοίας καὶ ἡ ἐπίγνωσις, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χειρίζονται κατὰ τρόπον ἐρασιτεχνικὸν προβλήματα κοινωνικῆς προνοίας, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιλύονται διὰ τῶν γνώσεων, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχη εἰς ἐθελοντής, ἀλλὰ ἀπαιτοῦν τὴν μεσολάβησιν προσώπων εἰδικῶς ἐκπαιδευμένων καὶ παραγόντων, οἱ ὁποῖοι διαθέτουν τὴν ἀπαιτουμένην πεῖραν καὶ τὰς ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν εἰδικῶν αὐτῶν περιπτώσεων προνοίας.

Ἄτερα θέματα τῆς Σχολῆς ἀναφέρονται εἰς τὴν σύγχρονον νεότητα καὶ εἰς ὠρισμένα κοινωνικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τοὺς νέους. Προβλήματα ἐφήβων, συγχρόνου νεότητος, συγκρούσεως γενεῶν, ἐγκληματικότητος ἀνηλικίων, παραστρατημένων κοριτσιῶν, ἀγάμων μητέρων κ.ἄ. Τέλος ἐδόθη μία γενικὴ ἰδέα ἐπὶ ἐνὸς πλήθους θεμάτων καὶ περιπτώσεων κοινωνικῆς ἐργασίας, ὅπως διακονία γερόντων, ἀσθενῶν, φυλακισμένων, τυφλῶν, Χανσενικῶν, μετανάστου, παλιννοστήσαντος, προσφύγων, ἀθιγγάνων, ἐξωγάμων τέκνων, παιδιῶν παραστρατημένων γονέων, ὀρφανῶν κ.ἄ.

Μερικὰ τῶν θεμάτων τῆς Σχολῆς ἀναφέρονται εἰς βασικὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ὅπως «Διακονία ὡς ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος τοῦ προσώπου καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὴν κοινότητα», «ἐννοια καὶ σημασία τῶν κινήτρων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς», «τὸ πρόβλημα τοῦ ἐλευθέρου χρόνου εἰς τὸν αἰῶνα τῆς τεχνικῆς» κ.ἄ.

Αἱ μέθοδοι κοινωνικῆς ἐργασίας διδάσκονται κυρίως εἰς τὸν δευτέρου κύκλου τῆς Σχολῆς, τὸ πρόγραμμα τοῦ ὁποίου περιλαμβάνει μαθήματα πρώτων βοηθειῶν, διαιτητικῆς καὶ τὴν ποιμαντικὴν τῆς ἐνορίας.

Οἱ σπουδασταὶ ἀσκοῦνται κυρίως εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΑΣ

Δὲν ὑπάρχει γωνιά Ἑλληνικῆς γῆς σὲ πολιτείες, σὲ χωριά, στὰ νησιώτικα ἀκρογιάλια, σὲ βουνὰ καὶ σὲ χαράδρες, πού οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴ ἔχουν στήσει, ὅπως καὶ μέσα στὶς καρδιές των, ἓνα θρόνο ἀχτινοδόλο στὴν Παντάνασσα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πού μερόνυχτα φωτίζεται ἀπὸ τὰ χρυσοκάντηλα καὶ τὰ εὐλαδικὰ κεράκια τῆς βαθύτερης πίστεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μὲ τοὺς μυρωμένους καπνοὺς τοῦ λιθωνωτοῦ, μὲ τοὺς μελωδικοὺς ἤχους τῆς καμπάνας καὶ τοὺς καταनुκτικοὺς ὕμνους πρὸς τὸ «Ρόδον τὸ Ἄμαραντον», πρὸς τὸν «Γλυκασμὸν τῶν ἀγγέλων» ἐνώνεται σὲ ὑπερκόσμια ἀνάταση κάθε χριστιανικῆ ψυχῆ πρὸς Ἐκείνην πού εἶναι ἡ χρυσὴ γέφυρα ἀπὸ τῆ γῆ στὸν οὐρανὸ, πού ἀνοίγει τὸ δρόμο τῆς καρδιάς ἀπ' τὸ σκοτάδι στὸ φῶς.

Τὰ θαύματα τῆς Παναγίας μας πού αὐτὲς τὶς μέρες τῆ γιορτάζει ἔλ' ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἀμέτρητα καὶ ὀλοφάνερα, ἀπὸ τὰ παλαιοχριστιανικὰ χρόνια ὡς τὰ σήμερα, σύμφωνα μὲ ἀναμφισβήτητες ἱστορικὲς μαρτυρίες.

Ἄκτινοδόλος φάρος ἐλπίδας καὶ σωτηρίας, προστάτεψε τόσες φορές τὸ γένος καὶ τοὺς ἀγῶνες του ἀπὸ τῆ Βυζαντινῆ αὐτοκρατορία, τὸ εἰκοσιένα καὶ ὡς τὶς ἡμέρες μας σὰν Ὑπέρμαχος Στρατηγὸς καὶ Ὁδηγήτρια. Πάντα στεφάνωσε μὲ τὶς δάφνες τῆς νίκης τοὺς ἔθνικοὺς ἀγῶνες τῆς φυλῆς στῆ στεριά καὶ στῆ θάλασσα,

προβλημάτων τῆς ἐνορίας καὶ τῶν τρόπων μιᾶς περισσότερον συστηματικῆς ἀντιμετωπίσεως αὐτῶν. Διὰ τοῦ μαθήματος τῆς Ποιμαντικῆς τῆς ἐνορίας δίδεται εἰς τοὺς σπουδαστὰς ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσουν τὰς πραγματικὰς διαστάσεις τῆς ἐνορίας καὶ τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ἐν αὐτῇ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δύνανται νὰ ποιοθετοῦν τὴν ἐργασίαν των εἰς τὸ ἐν γένει ποιμαντικὸν ἔργον τῆς ἐνορίας κατὰ τρόπον περισσότερον ἁρμονικόν, κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος νὰ μὴ διασπᾶ, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ ἐνισχύη τὴν ἐνότητα τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Αἱ ἀσκήσεις, αἱ ἐξετάσεις, αἱ ἐπισκέψεις εἰς τὰ διάφορα ἰδρύματα καὶ αἱ ἄλλαι εὐκαιρίαι τῆς Σχολῆς ἀποσκοποῦν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῶν διδασκόντων μαθημάτων, εἰς τὴν διεύρυσιν τοῦ ὀρίζοντος τῶν σπουδαστῶν καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν μιᾶς πρώτης πείρας περὶ τὰ διάφορα κοινωνικὰ προβλήματα.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΑΝΤΩΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

† ΙΕΡΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΟΥΡΛΑΣ

Τὴν μεσημέριαν τῆς 14 Μαΐου ἐ.ε., ὄλως αἰφνιδίως ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Σκουρλάς, ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Νικαίας.

Ἡ Νεκρώσιμος Ἀκολουθία ἐτελέσθη τὴν ἐπομένην ἐν τῷ, ἔνθα ἐφημέρευεν, ἱερῷ ναῷ, χοροστατοῦντος Ἀρχιερέως, τῇ συμμετοχῇ εἴκοσι Ἱερέων. Ἐντύπωσιν προεκάλεσεν ἡ καθολικὴ σχεδὸν συμμετοχὴ τῆς Ἐγορίας εἰς τὴν κηδεῖαν, μέγας δὲ ἀριθμὸς ἐνοριτῶν συνώδευσε τὸν μεταστάντα μέχρι τοῦ Κοιμητηρίου Ἁγίων Ἀναργύρων. Ἐπικηδεῖον λόγον ἐξεφώνησεν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. π. Φιλάρετος Ἀντύπας, ὅστις ἐξῆρε τὰς ἀρετάς, τὴν προσωπικότητα τοῦ μεταστάντος καὶ τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσέφερεν οὗτος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ 40 καὶ πλέον ἔτη.

Ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος Σκουρλάς ἐγεννήθη εἰς Βρύσιν - Εὐθείας τῷ 1901. Ἦτο πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον (1927) καὶ εἰς Πρεσβύτερον (1928) ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου. Τῷ ἀπενεμήθη τὸ ὀφφίκιον τοῦ Οἰκονόμου (1958) καὶ τὸ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου (1963), ὡς καὶ Ἐνταλτήριον Γράμμα Πνευματικῆς Πατρότητος (1967). Ὑπηρετήσεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς: Ταξιαρχῶν Χαλκουταίου, Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Βάρης, Ἁγίου Γεωργίου Νικαίας, Ἁγίου Νικολάου Πειραιῶς, καὶ τελευταίως εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου Νικαίας (1951-1974).

Παραλλήλως πρὸς τὰ ἐφημεριακά του καθήκοντα ἐδίδασκεν

γινομένη ταυτόχρονα τιμωρὸς ἀμειλικτῆ τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος μας.

Ἡ Γεθσημανὴ δέχτηκε γιὰ λίγο στὰ σπλάχνα τῆς τὸ ἀγιώτερο σῶμα. Ἐγὼ τὸ σκήνωμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ «ἐκ Σιῶν μετέστη πρὸς οὐράνιον δόμον». Ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων. Ὅπου φωνὴ ἀγαλλιᾶσεως ἀφράστου.

Ἀπὸ τότε τῇ νοιώθουμε τὴν Παναγία μας καὶ μᾶς νοιώθει. Ἀχοίμητη σὺς Πρεσβεῖες, εὐμενεστάτη σὴ βασιλικὴ τῆς δόξα!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Μακρακώμης

ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ*

Τὰ ἀποτέλεσματα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος εἶναι τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ὥστε ὁ ἀποπειρώμενος νὰ ἀριθμῆσῃ ταῦτα, θὰ ὁμοίωζε μὲ ἐκείνον, ὅστις ἀτενίζων τὴν θάλασσαν, θὰ ἐπεχείρει νὰ ἀριθμῆσῃ τὰ κύματα αὐτῆς, κατὰ τὸν Μ. Ἀθανάσιον.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου αὐτοῦ, λαμπροτάτη ἀπόδειξις τοῦ βασιλικῆς αὐτοῦ ἀξιώματος. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἐπεβεβαίωσε τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ἐμφύχου καὶ ἀψύχου. Συνήθως καὶ δῆ, κατὰ τὴν δημώδη ἀντίληψιν, ὁ Σωτὴρ θεωρεῖται Σωτὴρ τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὴν γραφὴν ὅμως, τοὺς Πατέρας καὶ τὴν Ὑμνογραφίαν, ὁ Κύριος εἶναι Σωτὴρ καὶ τῆς ἀψύχου δημιουργίας, ὀλοκλήρου τῆς κτίσεως, οὐρανοῦ καὶ γῆς. Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἤδη ἐπετεύχθη, τῆς ἀλόγου ὅμως δημιουργίας ἐπιφυλάσσεται «ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις». Εἰς ὅλους τοὺς ἀναστασίμους ὕμνους τοῦ Ἱ. Δαμασκηνοῦ τονίζεται τὸ δόγμα τοῦτο. Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην περιοριζόμεθα εἰς τὴν περὶ σωτηρίας τοῦ ἀψύχου κόσμου ἐσχατολογίαν τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα τοῦ Ἱ. Δαμασκηνοῦ.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 7-8 φύλλου τοῦ Ἐφημερίου 1974.

ὡς Καθηγητῆς εἰς Γυμνάσιον καὶ τελευταίως ἐφοῖτα καὶ εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν.

Ἐπῆρξε καλὸς χειριστῆς τοῦ λόγου, συνεπέστατος εἰς τὰ ἐφημεριακά του καθήκοντα, διδάσκων, νοσητῶν, ἐξομολογῶν τὰ πνευματικά του τέχνα.

Ἐπέδειξε θαυμασίαν κοινωνικὴν δρᾶσιν κατὰ τὴν Κατοχὴν, τιμηθεὶς ὑπὸ τῆς τότε «Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης» καὶ τῆς «Ε.Ο.Χ.Α.» δι' εὐαρεσκείας ὑπὸ τῆς πρώτης καὶ διὰ Διπλώματος μετὰ μεταλλίου ὑπὸ τῆς δευτέρας.

Ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του, τῆς Προϊσταμένης του Ἀρχῆς καὶ τῶν Ἐγοριτῶν του ἔχαιρε βαθείας ἐκτιμῆσεως διὰ τὴν σοβαρότητα, τὴν ἀφογὸν συμπεριφορὰν, τὴν ἀφοσίωσιν του εἰς τὰ ἱερατικά του καθήκοντα.

Ὁ Θεὸς ἅς ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν του «ἐν χώρᾳ ζώντων, καὶ ἐν σκηναῖς Δικαίων».

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ*

Οί ιερείς ὅμως πού παραλείπουν τὴν θυμίασι, ἐπικαλοῦνται δύο πολὺ σοβαροὺς λόγους: πρῶτον, ὅτι ἐμποδίζει τὴν ἀκρόασι τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος, ὅσο ἀθορύβως καὶ ἀν γίνεται, καὶ δεύτερον, ὅτι δημιουργεῖ ἀταξία στὸ ἐκκλησίασμα, ἐπειδὴ οἱ πιστοὶ μόλις κáθησαν σηκώνονται καὶ πάλι γιὰ νὰ ὑποκλιθοῦν, κατὰ τὸ ἔθος, ὅταν θυμιῶνται καὶ πάλι ξανακάθονται. Καὶ τὸ δεύτερο εἶναι ἀξιοπρόσεκτο, ἀλλὰ τὸ πρῶτο εἶναι λειτουργικῶς καὶ λογικῶς ἀπαράδεκτο. Τὸ ἀποστολικὸ κείμενο ἔχει ἀρκετὲς γλωσσικὲς καὶ θεολογικὲς δυσκολίες καὶ ἡ ἀπαγγελία του δὲν εἶναι πάντοτε ἡ δέουσα. Ἡ προσπάθειά μας, ὅπως καὶ ἄλλοτε γράψαμε, πρέπει νὰ κατατείνῃ στὸ νὰ βοηθήσωμε τὸ ἐκκλησίασμα στὴν κατανόησί του καὶ ὄχι νὰ ἀποσποῦμε τὴν προσοχή του με ἄσκοπες κινήσεις εἴτε τῶν λειτουργῶν εἴτε τοῦ λαοῦ. Ἄλλὰ καὶ κάτι ἄλλο· ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι ξένο στοιχεῖο πρὸς τὴν σὺνάξι, ἀλλὰ ὁ πρῶτος τῆς συνάξεως. Τὰ ἀναγνώσματα δὲν ἀναγινώσκονται μόνον γιὰ τὸν λαό, ἀλλὰ καὶ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 318 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

Ἐξ εἶναι τὰ θιγόμενα σημεῖα τοῦ περὶ ἐσχάτων κεφαλαίου τῆς Δογματικῆς εἰς τὸν ὑπ' ὄψιν κανόνα: 1ον) τὸ περὶ Ἄδου ὡς προσωπικότητος, 2ον) τοῦ Ἄδου, ὡς τόπου συγκεντρώσεως τῶν ἀποθνησκόντων, 3ον) τοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ δυνάμεως τοῦ Ἄδου, 4ον) τὸ περὶ μέσης καταστάσεως τῶν ψυχῶν, 5ον) τὸ περὶ κατατροπώσεως καὶ καταλύσεως τοῦ Ἄδου, 6ον) τὸ περὶ καινοποιήσεως τῆς κτίσεως.

Ποιούμενος λόγον περὶ τῶν ἐσχάτων εἰς τὸν παρόντα Κανόνα ὁ Δαμασκηνὸς χρησιμοποιοεῖ τοὺς ὅρους τῶν πρὸ αὐτοῦ θύραθεν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, προσερχομένους ἀπὸ τὴν τεχνικὴν, πολεοδομικὴν καὶ στρατιωτικὴν ὀρολογίαν τῶν ἀρχαίων, ὅτινες υἱοθετήθησαν καὶ ὑπὸ τῶν Ο' καὶ τῶν συγγραφέων τῆς Κ.Δ., ὡς καὶ πρὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ τοιοῦτων.

Καὶ 1ον) π ε ρ ἱ τ ο ὕ Ἄ δ ο υ. Ὁ Ἄδης θεωρεῖται α') ὡς προσωπικότης (1ον τρ. Ε' ὠδ., Κοντάκιον, τρ. 2ον Ζ' ὠδ. καὶ Αἴνων τρ. 3ον), β') ὡς προσωπικότης ταυτιζόμενος μετὸν θάνατον εἰς τοὺς ὕμνους, ἀπολυτίκιον, ὑπακοήν, τρ. 2ον Ζ' ὠδ., 3ον αἴνων.

(Συνεχίζεται)

ΝΙΚ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΙΣ
Θεολόγος - Γυμνασιάρχης

για τὸν ἱερέα· καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ ἀκούσῃ τὸ ἀνάγνωσμα καὶ νὰ δώσῃ μάλιστα τὸ καλὸ παράδειγμα τῆς προσεκτικῆς ἀκροάσεως στοὺς πιστοὺς καὶ ὅχι νὰ ἀφήνῃ τὴν ἐντύπωσι ὅτι πρόκειται γιὰ κατὰ ἀμελητέο, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἀναγνώσεως ἀσχολεῖται μὲ τὸν θυμιατό. Καὶ κάτι πῶς ἀνθρώπινο· ἡ ὥρα τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀποστόλου δίδει τὴν μόνη, ἴσως, εὐκαιρία στὸν ἱερέα, ἰδίᾳ ὅταν δὲν συλλειτουργῇ μὲ διάκονο, νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγα λεπτά. Κατὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Ἀποστόλου πάντοτε ἱερεῖς καὶ λαὸς ἐκάθηντο.

Ὁ τρόπος ὁμοίως τῆς θεραπείας τοῦ ἀτάκτου αὐτοῦ, ἡ παράλειψις δηλαδὴ τοῦ θυμιάματος, ἐνθυμίζει πρωτογόνους μεθόδους ἱατρικῆς. Πρέπει νὰ εὑρεθῇ τρόπος τὸ κακὸ νὰ διορθωθῇ, ἀλλὰ ὅχι μὲ ἄλλο κακόν. Ἡ λειτουργικὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μᾶς δίδει καὶ πάλι τὴν ἀρίστη λύσι. Καθ' ὅλα τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, τὰ παλαιὰ ἐντυπα, Εὐχολόγια, τὴν Διάταξι τοῦ Φιλοθέου, τοὺς ἱεροὺς ὑπομνηματιστὰς καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρχαίων λειτουργιῶν, ἡ θυμίασις δὲν ἐγένετο κατὰ τὸν ἀπόστολο, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀλληλουάριο. Τὸ «Ἀλληλούϊα» ἐψάλλετο ὅχι μόνο τρεῖς φορές, ἀλλὰ τὸ ὀλιγώτερο ἐννέα (τρεῖς φορές τρίς). Τὰ λειτουργικά μας βιβλία διασώζουσι μετὰ τὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα δύο συνήθως στίχους ἀπὸ ἕνα κάθε φορά ψαλμό, εἰδικὰ ἐκλεγόμενον, ὅπως καὶ τὸ προκείμενο, σὲ συσχετισμὸ πρὸς τὸ θέμα τῆς ἡμέρας. Τὸ πρῶτο τριπλοῦν «Ἀλληλούϊα» ἐψάλλετο χωρὶς στίχο, στὸν ἦχο τῆς Κυριακῆς ἢ στὸν ἦχο ποῦ δηλοῦται κάθε φορά στὸν Ἀπόστολο πρὸ τῶν στίχων τοῦ ἀλληλουαρίου. Ἀλληλουάριο ἐλέγετο προφανῶς ὁ Ψαλμός, γιὰτὶ τὰ χειρόγραφα διακρίνουσι μεταξὺ «Ἀλληλούϊα» καὶ ἀλληλουαρίου. Ὁ ψαλμὸς ἐψάλλετο ἀρχικῶς ὀλόκληρος ἢ τμημά του, τόσο ποῦ θὰ ἐκάλυπτε τίς λειτουργικὰς πράξεις ποῦ προεβλέπετο νὰ γίνουσι κατ' αὐτό. Τέτοιου εἴδους ψαλμωδία διεσώθη κατὰ τὴν λειτουργία τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ Πάσχα (Μέγα Σάββατο), ὅπου ὁμοίως ἀντὶ τοῦ «Ἀλληλούϊα» ἐπαναλαμβάνεται ἕνας ἀναστάσιμος στίχος τοῦ ἰδίου ψαλμοῦ (Ψαλμ. 81, στιχ. 8 «Ἀνάστα, ὁ Θεός...»). Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο ἐστιχολογεῖτο ὁ ψαλμὸς τοῦ ἀλληλουαρίου ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη καὶ σὲ κάθε στίχο ἐψάλλετο ὡς ἐφύμνιον τὸ τριπλοῦν «Ἀλληλούϊα». Στὴν Διάταξι τοῦ Φιλοθέου καὶ στὰ χειρόγραφα προηγουμένη καὶ διακονικὴς προτροπές, ἀνάλογες μὲ ἐκεῖνες τοῦ προκειμένου («Ὁ διάκονος Ἵσοφία ἢ Ἵσοφία πρόσχωμεν. Ὁ ψάλτης Ἀλληλούϊα. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ. Ὁ διάκονος Πρόσχωμεν» καὶ ψάλλεται τὸ ἀλληλουάριον). Κώδ. Παντελεήμονος 6277-770, Βαρβερινὸς 393, 431, Βατικανοῦ 573, 1811, 1973, 2005, Σινᾶ 1020, Ἀγίου Σάββα 362 κ.ξ.). Τὸ ἀλληλουάριο εἶναι τὸ προκείμενον τοῦ Εὐαγγελίου. Ψαλμωδία τοῦ «Ἀλληλούϊα» μὲ στίχους διεσώθη στὶς μελιχτικὰς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς, θυμίασις

δὲ κατὰ τὸ «Ἀλληλοῦϊα» (ἄργον) στὶς πανηγυρικὲς λειτουργίαι στὸ «Ἅγιον Ὅρος. Ἡ φθορὰ τοῦ σημείου αὐτοῦ τῆς θείας λειτουργίας ἄρχισε μὲ τὴν προαιρετικὴ ἀρχικῶς μεταφορὰ τῆς θυμιάσεως ἢ μὲ τὴν ἔναρξί της κατὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος, πού μαρτυρεῖται σὲ χειρόγραφο, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ περιορισθῇ ἡ ψαλμωδία τοῦ ἀλληλουαρίου βαθμηδὸν στὸ γνωστὸ τριπλοῦν «Ἀλληλοῦϊα» («Ἐτι δὲ τοῦ Ἀποστόλου λεγομένου θυμιᾶ ὁ διάκονος...») κῶδ. Ἁγίου Σάββα 362). Παρὰ ταῦτα οἱ τυπικὲς διατάξεις τῶν παλαιότερων ἐντύπων εἶναι πιστὲς στὴν παλαιότερα ὀρθὴ πρᾶξι καὶ προβλέπουν τὴν θυμίασι ὄχι κατὰ τὸν Ἀπόστολο, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀλληλουάριο: «Τοῦ δὲ Ἀλληλοῦϊα ψαλλομένου, λαβὼν ὁ διάκονος τὸ θυμιατήριον καὶ τὸ θυμίαμα πρόσεισι τῷ ἱερεῖ καὶ λαβὼν εὐλογίαν παρ' αὐτοῦ θυμιᾶ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν...» (Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, ἔκδ. Βενετίας 1760, 1832, 1862. Αἱ θεῖαι λειτουργίαι, ἔκδ. Βενετίας 1881, Ἀθηνῶν 1865 κ.ἄ.).

Κατὰ τὴν ψαλμωδία τοῦ «Ἀλληλοῦϊα» ἐγίνοντο ὅλα τὰ προπαρασκευαστικὰ γιὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Εὐαγγελίου: ἡ προσφορὰ τοῦ θυμιάματος, ἡ ἀνάγνωσις τῆς εὐχῆς πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου, εὐλογία τοῦ εὐαγγελιστοῦ-διακόνου καὶ ἡ μετάβασίς του στὸν ἄμβωνα. Ἔτσι ὅλες οἱ τελετὲς πού προπαρασκευάζουν τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα εὐρίσκοντο στὴν λειτουργικῶς ὀρθῇ θέσει των, δηλαδὴ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Ἀποστόλου. Ἀλλὰ κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸν ἐξησφαλίζετο καὶ ἡ εὐτακτος ἀνάγνωσις τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος, ἀφοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς ἀπερίσπαστοι τὸ ἠμροῶντο καὶ δὲν ἐγίνετο κατ' αὐτὸ ἡ θυμίασις καὶ ἡ μετάβασίς τοῦ διακόνου στὸν ἄμβωνα, πού ἀποσποῦν τὴν προσοχὴ τῶν πιστῶν, καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς εὐχῆς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ εὐλογία τοῦ διακόνου, πού μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα δύο ἀπασχολοῦν σήμερα τὸν ἱερέα κατὰ τὸν Ἀπόστολο.

Εἶναι βέβαια ἀληθές, ὅτι ἡ ἐπαναφορὰ τῆς ψαλμωδίας τοῦ ἀλληλουαρίου θὰ προκαλέσῃ κάποια ἐπιμήκυνσι τῆς χρονικῆς διαρκείας τῆς θείας λειτουργίας, σὲ ἐποχὴ μάλιστα πού ὅλοι βιάζονται καὶ ὅλοι ὁμιλοῦν γιὰ βράχυνσι καὶ ὄχι γιὰ ἐπέκτασι τῶν ἀκολουθιῶν. Εἶναι ὅμως τόση ἡ ὠφέλεια πού θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ ἀλληλουαρίου, ὥστε δὲν πρέπει νὰ ὑπολογίζωμε τὴν μικρὴ αὐτὴ καθυστέρησι, πού εὐκόλα ἐξ ἄλλου μπορεῖ νὰ κερδηθῇ ἀπὸ τὴν ἀπλουστέρα ἀπαγγελία τῶν ἐκφωνήσεων ἢ ἀπὸ τὴν λιτωτέρα ψαλμωδία. Ἡ ψαλμωδία τοῦ ἀλληλουαρίου ἔχει δοκιμασθῇ διαρκεῖ μόλις ἓνα ἢ δύο λεπτά, ἂν ἡ θυμίασις δὲν εἶναι παρατεταμένη.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

ΤΟ ΠΑΝΑΚΡΙΒΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ

Εἴμαστε τέκνα της ἀγαπημένα καὶ παμπόθητα. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπόδειξη ὅτι ἀνῆκουμε ἀληθινὰ στὸν Θεό. Μεγάλῃ ἀλήθεια διετράνωνε ὁ ἀρχαῖος Πατήρ, ὅταν ἔγραφε: «Ὅποιος ἔχει τὴν Ἐκκλησία μητέρα, ἔχει τὸν Θεὸ πατέρα του».

Στὴ Γραφή, βλέπουμε τὸν ἴδιο τὸν Κύριο νὰ τὴν ἀποκαλῆ νύμφη του. Εἶναι ἐνωμένος μαζί της μὲ ἀγάπη πολλή. Αὐτὴ εἶναι τὸ ἀκριβὸ ἀντικείμενο τῆς θείας του ἀγάπης. Γι' αὐτὴν ἔχυσε τὸ τίμιο αἶμα του στὸν Γολγοθᾶ. Καὶ γιὰ τὴ δική της εἴσοδο στὴν οὐράνια παστάδα. Αὐτὸς «πρόδρομος εἰσηλθεν» ἐκεῖ, θεώνοντας τὴ σάρκα μας.

Ἀγαπώντας τὸν Χριστό, ἀγαπᾶμε τὴ νύμφη του, τὴν Ἐκκλησία. Ἄν δὲν νοιώθουμε βαθειὰ ὅτι εἴμαστε τέκνα της, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εἴμαστε γνήσιοι χριστιανοί;

Ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μὰ ἀπλὴ κοσμοθεωρία καὶ βιοθεωρία. Ἕνα σύστημα ἰδεῶν, ποὺ μπορεῖ καθένας, μόνος του καὶ χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, νὰ τὸ οἰκειώνεται καὶ νὰ τὸ πρεσβεύη. Πρέπει κανεὶς νὰ βιώνη τὴν ἐνότητά του μὲ τὴν Ἐκκλησία. Νὰ νοιώθῃ ὅτι εἶναι μέλος τοῦ μυστικοῦ της σώματος, ποὺ εἶναι σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλὰ τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία; Εἶναι ὁποιοδήποτε σύνολο ἀνθρώπων, ποὺ πιστεύουν στὸν Χριστὸ καὶ θέλουν νὰ μεταφράζουν στὴ ζωὴ τους τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιό του; Ὁχι. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καὶ συγκεκριμένη. Εἶναι ἐκείνη ποὺ παρέλαβε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τὸν θησαυρὸ τῆς ὀρθῆς πίστεως. Ποὺ συνεχίζει στὴ ζωὴ της τὴ διδασκαλία καὶ τὰ πρότυπα ζωῆς ἐκείνων. Ποὺ δὲν παρεκκλίνει ποτὲ ἀπὸ τὴν «ὁδὸ καὶ τὴν ἀλήθεια», τὸν Χριστό. Ποὺ μένει πιστὴ στὴν ἀγάπη του. Ποὺ διατηρεῖ σὰν κόρη ὀφθαλμοῦ ὅτι Αὐτὸς τῆς ἐμπιστεύθηκε, «δηλώνοντάς της τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας του».

Ὁ καλὸς χριστιανὸς ἔχει δυνατό ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Δὲν λατρεύει τὸν Θεὸ ἀφηρημένα καὶ ἀτομικά. Τὸν λατρεύει μαζί μὲ τὴν Ἐκκλησία, μέσα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Μέσα ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία.

Στοὺς καιροὺς μας, «καιροὺς οὐ μενετούς», ὅλες οἱ πνευματικὲς ἀξίες τοῦ παρελθόντος διέρχονται μεγάλῃ κρίση. Οἱ ἄνθρωποι τὶς ἀναθεωροῦν ἄσπονδα, ἀδίστακτα. Τὶς μεταμορ-

φώνουν, τις αλλάζουν σύμφωνα με μιὰ αὐθαίρετη λογική. Καί, πολὺ συχνά, ἔτσι ἀλλαγμένες, τις ἀπορρίπτουν. Καὶ εἶναι φυσικὸ αὐτό. Γιατὶ ἡ ἀλλαγὴ τις καθιστᾷ λιγώτερο ἄξιες νὰ ἀγαπηθοῦν καὶ νὰ αἰχμαλωτίσουν τις διάνοιες καὶ τις καρδιές.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὰ τις χριστιανικὲς ἀξίες. Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶναι κάτι τὸ πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ σοφία τοῦ κόσμου. Ὅταν τὰ διδάγματα καὶ τὰ πρότυπα της περάσουν ἀπὸ τὸ κόσκινο τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ, χωρὶς ταπείνωση ἐκ μέρους μας, παθαίνουν οἰκτρὴ παραμόρφωση. Καὶ τότε, τὸ ἴδιο αὐτὸ λογικὸ, τις ἀηδιάζει καὶ τις ἀποδοκιμάζει.

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ κατάντημα μᾶς σώζει τὸ ὑγιὲς καὶ σφριγηλὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Γιατί, μέσα στὴν Ἐκκλησία, μέσα στὸ φῶς καὶ τὴν καλλονὴ τῶν θείων της ἀληθειῶν, βιώνουμε τὸ «θέलगον μυστήριον» τῆς παρουσίας τοῦ Δημιουργοῦ καὶ Σωτῆρος μας. Αὐτὸς εἶναι τὸ ἀπόλυτα ὠραῖο, ποὺ ἱκανοποιεῖ τὴν ἀνθρώπινη καρδιά. Ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια, ποὺ ξεδιψᾷ τις ἀνησυχίες τοῦ νοῦ μας. Τὸ «αἰώνιον Πρόσωπον», ὅπως τὸ ὠνόμασε προσφυστάτα ἕνας θεολόγος μεγάλης ὀλκῆς τῶν ἡμερῶν μας. Ὅ,τι δηλαδὴ ξεπερνᾷ ἀέναα τοὺς πόνθους τῆς τελειότητος, ὅ,τι εἶναι πράγματι «τῶν ἐφετῶν ἡ ἀκρότης».

Τὸ νὰ ἀνήκης στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, εἶναι ἀκριβὸ πρόνομο, χάρις ἀνεκκάλητη τοῦ θείου ἐλέους γιὰ τὴν ψυχὴ σου, γιὰ ὅλη σου τὴν ὑπόσταση. Τὸ νὰ ἀνήκης ὅμως τί σημαίνει; Μήπως ἀπλῶς ὅτι προῆλθες ἀπὸ ὀρθόδοξο οἰκογένεια; Μήπως ὅτι βαπτίσθηκες ἀπὸ ὀρθόδοξο ἱερέα; Μήπως ὅτι τὸ ὄνομά σου εἶναι γραμμένο στὰ μητρώα μιᾶς ὀρθοδόξου ἐνορίας; Ὁχι. Αὐτὰ δὲν ἀρκοῦν. Χρειάζεται βίωμα βαθὺ ἐκκλησιαστικόν. Συμμετοχὴ φωτεινὴ, συνειδητὴ, φλογερὴ στὴν πίστη, στὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς ἐπαναλάβουμε τὴν κοινοτοπία, ποὺ ὅμως πάντα μιᾷ μέσα μας: χρειάζεται, μαζὶ μετὰ τὴν ὀρθοδοξία, καὶ ὀρθοπραξία.

Εἶσαι ἀληθινὰ ὀρθόδοξος χριστιανός, ὅταν ἡ ζωὴ σου εἶναι μυρωμένη μετὰ τὸ ἄρωμα τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος. Ὅταν τρέφης τὴν ψυχὴ σου μετὰ ὅ,τι ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία σοῦ προσφέρει, σὰν μάνα στὸ παιδί της: δηλαδὴ μετὰ τὸ κήρυγμά της, μετὰ τὰ μυστήριά της τὰ ζωοποιά, μετὰ τις εἰκόνες της, μετὰ τὸν λιθανωτό της, μετὰ τὸ «χαροποιὸν πένθος» της. Ὅταν γαλουχῆσαι μετὰ τὸν εὐαγγελικὸ της λόγο καὶ τὴ διδασχὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων. Ὅταν σοῦ ἀρέσῃ ἡ λειτουργικὴ της γλῶσσα καὶ μουσικὴ καὶ ὅχι ἡχήματα καὶ ἀκούσματα τοῦ κόσμου. Ὅταν εἶσαι «πρῶος καὶ ταπεινὸς τῆ καρδία», ὅπως εἶναι καὶ

ἐκείνη, μμουμένη σὲ ὄλα της τὸν Κύριο Ἰησοῦ. Ὅταν ἔξης περὶ πολλοῦ τὰ ἱερά της δόγματα καὶ αὐτὰ σοῦ φωτίζουν τὰ βήματα στή γῆ. Ὅταν, ἀκόμη, νοιώθης τὴν ἀνάγκη νὰ δίνης τὴ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας γύρω σου. Γιατὶ ἡ ὀρθοδοξία δὲν εἶναι μιὰ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία, ἡ Μία, Ἁγία καὶ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Στούς κόλπους της ὄλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκουμένης καλοῦνται ἀπὸ τὸ Παράκλητο Πνεῦμα νὰ καταλήξουν. Οἱ ἄπιστοι, οἱ ἑτεροδόχοι, οἱ δοσμένοι ἐκ γενετῆς ἢ ἀπὸ τὶς περιστάσεις στήν πλάνη.

Σήμερα, ἡ νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας, σ' αὐτούς, εἶναι ἀρκετὰ αἰσθητή. Ἄρα καὶ τὸ δικό μας χρέος, ἀπέναντί τους, αὐξάνει. Πρέπει, μὲ τὰ λόγια μας, ἀλλὰ πρὸ παντός μὲ τὸν βίο μας, νὰ τοὺς προβάλλουμε τὴν ἀλήθειά της καὶ τὴν ὀμορφιά της. Τὰ ἀκατανίκητα θέληγτρα τῆς δόξης της, πού, κατὰ τὸ Γραφικὸ εἶναι «πᾶσα ἔσωθεν». Γιατὶ εἶναι μιὰ δόξα θεία, πνευματικὴ, δόξα τῆς ταπεινῆς καρδιάς, τοῦ «συντετριμμένου πνεύματος». Χωρὶς ταπείνωση, ἡ Ὁρθοδοξία δὲν κατανοεῖται. Χωρὶς «πτωχεία πνεύματος», ὁ πλοῦτος τῶν βιωμάτων της δὲν ἀποκτᾶται. Μαζὶ μὲ τὸν «πρᾶο καὶ ταπεινὸ» Ἰησοῦ, τὸν Νυμφίο της, μόνο ἔτσι ἡ Ὁρθοδοξία γίνεται ἐπιθυμητή. Καὶ ἀποδείκνυται τότε ὅτι εἶναι τὸ μαργαριτάρι ἐκεῖνο, πού γιὰ νὰ τὸ κἀνὴ δικό του ὁ ἄνθρωπος, πηγαίνει καὶ πωλεῖ ὄλα του τὰ ἐγκόσμια ἀγαθά, ὅπως λέγει ὁ Κύριος στή γνωστὴ μικρὴ του Παραβολή.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

= Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α =

Κ. Γ. Μπόνη, Καθ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων, ἡ καλουμένη Β' Ἐπιστολὴ Κλήμεντος Ρώμης πρὸς Κορινθίους.— **Ἐπίκαιρα**.— **Εἰσαγ. Δ. Θεοδώρου**, Καθ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἐκστρατεία Ἀγάπης. — **Μητροπ. Δράμας Διονυσίου**, Εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρηνοῦ. — **Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδοῦλου**, Ὁ μοναχικὸς βίος εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. — **Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Καθρεπτιδίου**, Ὑπαρξισμὸς καὶ νεότης. — **Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Λενῆ**, Ἡ ἀφοβία καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. — **Ἀρχιμ. Τιμοθ. Τριβιζᾶ**, Ἐκκλησία καὶ τουρισμὸς. — **Ι. Κ.**, Ἡ συνεργασία. — **Πρεσβ. Κωνστ. Πλατανίτου**, «Ἐορτολόγιον». — **Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακά, Προσκλητήριον Διακονίας. — **Νικολάου Ἀντωνίου**, Ἡ Παναγία μας. — † **Ι. Γ. Σκουρλάς**. — **Νικ. Παπαμιχαλάκι**, Ἐσχολογία καὶ δόναμις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος κατὰ τὸν Κανόνα τοῦ Πάσχα. — **Φ.**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Τὸ πανάκριβο μαργαριτάρι.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶ 1, Ἀθῆναι 140. Προϊστάμ. Τυπογρ. Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 787978.